

DET KGL. JUSTIS- OG
POLITIDEPARTEMENT

Rundskriv G-29/98
~~Jnr. 96/678 C-J KS~~
1 april 1998

Fil
Domstolene
Namsmennene
Advokatene m. fl.

Rettsgebyrloven og rettsgebyrforskriften

**Lov 17 desember 1982 nr. 86 og
forskrift 15 februar 1983 nr. 86 med senere endringer**

Innhold

Innledning	5
Del I Rettsgebyrloven	7
Kapittel 1 Alminnelige bestemmelser	7
§ 1 (om grunngebyret)	7
§ 2 (om hvem som skal betale gebyr og sideutgifter)	8
§ 3 (om forskuddsbetaling)	12
§ 4 (om når gebyrplikt inntreer)	15
§ 5 (om henstand ved søknad om fri sakførsel fritak for rettsgebyr)	16
§ 5 a (om kjæremål-/klageadgang over gebyravgjørelser)	17
§ 5 b (om saksbehandling og gebyr ved kjæremål/klage over gebyravgjørelser)	18
§ 6 (forskriftshjemmel)	19
§ 6 a (om avrunding av gebyrbeløpet)	20
Kapittel 2 Tvistemål	21
A Forliksrådene	21
§ 7 (om saker i forliksrådene)	21
B Herreds- og byrettene, lagmannsrettene og Høyesterett	23
§ 8 (om saker for herreds- og byrettene, lagmannsrettene og Høyesterett)	23
§ 9 (om mortifikasjonssaker)	27
§ 10 (om fritak for gebyr og utgifter til meddommere)	27
Kapittel 3 Skjønn m.v.	31
§ 11 (om skjønn og takster som styres av dommer eller lensmann)	31
§ 12 (om flere begjæringer/forretninger)	32
§ 13 (om skiftetakst uten dommer)	32
Kapittel 4 Tvangsfullbyrdelse og midlertidig sikring	34
§ 14 (om tvangsfullbyrdelse)	34
§ 15 (om klager til namsretten og midlertidig sikring)	40

Kapittel 5 Skifte- og konkursbehandling m.v.	42
§ 16 (om bobehandling ved skifteretten)	42
§ 17 (om privat skifte utenfor skifteretten)	45
§ 18 (om flere skiftesamlinger, tilbakelevering og oppnevning av bobestyrer etter skifteloven § 91)	45
§ 19 (om registrering og forsegling)	46
§ 20 (om proklama)	47
Kapittel 6 Tinglysing, registrering m.v.	48
§ 21 (om tinglysing, registrering eller anmerking i grunnboken m.v.)	48
§ 21 a (om factoringavtaler fra før 1 juli 1992)	49
§ 22 (om fritak for gebyr)	49
§ 23 (om pantattester og andre attesterte registerutskrifter)	50
§ 23 a (kjæremål mot tinglysnings- og registreringsavgjørelser)	51
Kapittel 7 Firmaregistrering	52
§ 24 (om registrering i foretaksregisteret)	52
Kapittel 8 Forkynnelse og vekselprotest	54
§ 25 (om forkynnelser, vekselprotester m.v.)	54
Kapittel 9 Forskjellige bestemmelser	56
§ 26 (opphevet)	56
§ 27 (om avskrifter, utskrifter og kopier)	56
§ 27 a (om særlige kjæremål - retts hjelpeloven § 28 a og notarialforretninger)	56
§ 27 b (om klage og salg i saker etter gjeldsordningsloven)	56
Kapittel 10 Overgangsbestemmelser	57
Kapittel 11 Ikrafttredelse. Opphevelse og endring i gjeldende lover	57

Del II Rettsgebyrforskriften	59
Kapittel 1 Godtgjørelse til lagrettemedlemmer, meddommere, jord-skiftemeddommere, skjønnsmenn, forliksrådsmedlemmer som gjør tjeneste som medlem av vergemålsretten, sakkyndige vitner ved sjøforklaring og rettsvitner	59
§ 1-1 (om godtgjørelse til alminnelige meddommere m.fl.)	59
§ 1-2 (om godtgjørelse til fagkyndige meddommere m.fl.)	60
§ 1-3 (om godtgjørelse til rettsvitner)	61
§ 1-4 (om dekning for tapt arbeidsfortjeneste m.v.)	61
§ 1-5 (om godtgjørelse ved reise)	63
§ 1-6 (om skyss- og kostgodtgjørelse)	63
Kapittel 2 Godtgjørelse til særskilt tilsatt narnsmann	64
Kapittel 3 Etterskuddsvis innkreving av gebyr	66
§ 3-1 Sivile saker og skjønn	66
§ 3-2 Innkreving av gebyr til Løsøreregisteret, Foretaksregisteret og Konkursregisteret	68
§ 3-3 Tvangsforretninger	68
§ 3-4 Andre forretninger	69
§ 3-5 Boregistrering ved umyndiggjøring	70
§ 3-6 Bekreftet grunnbøkskrift bestilt gjennom Norsk Eiendomsinformasjon as	70
Kapittel 4 Saker hvor gebyret tilfaller andre enn staten	71
Kapittel 5 Om bruk av særskilt blankett ved begjæring av visse tvangsforretninger.	72
Kapittel 6 Overenskomst med fremmed stat	73
Kapittel 7 Ikrafttredelse. Opphevelse av andre forskrifter	74
Del III Avskrivning og frafall av rettsgebyr	75
I Avskrivning av rettsgebyr	75
II Frafall av rettsgebyr	77
Vedlegg Forskrift om bruk av skjemaer ved begjæring av tvangsforretning	78

Innledning

Lov om rettsgebyr (rettsgebyrloven) 17 desember 1982 nr. 86 trådte i kraft 1 mars 1983. Forskrift etter rettsgebyrloven m.m. (rettsgebyrforskriften) 15 februar 1983 nr. 86 trådte i kraft samme dag. Reglene avløste tidligere lov om betaling for rettsforretninger (sportelloven) 18 desember 1959 nr. 11 med tilhørende forskrifter. På flere områder innebærer rettsgebyrloven en videreføring av reglene i sportelloven. Tidligere rettspraksis m.v. kan derfor fortsatt være av interesse.

Rettsgebyrloven innledes av et felleskapittel med alminnelige bestemmelser for alle sakstyper. Deretter følger 7 kapitler med spesielle bestemmelser for de forskjellige sakstypene. Enkelte bestemmelser om gebyr for kopier m.v., for enkelte særlige kjæremål, om klage og salg i saker etter gjeldsordningsloven, overgangsbestemmelser og regler om ikrafttredelse er tatt inn i kapittel 9-11.

Sammenholdt med annen lovgivning gir rettsgebyrloven positive regler om gebyrplikt eller gebyrfrihet for de fleste sakstyper. Hvis det oppstår tvil om en sakstype omfattes, minner vi om at det offentlige må ha en klar hjemmel for å kunne pålegge noen å betale gebyr. Er det ingen klar hjemmel for å pålegge gebyr på det tidspunkt begjæringen fremsettes, er forretningen gebyrfri.

Loven inneholder ingen alminnelig regel om fritak for eller nedsettelse av behandlingsgebyr. I spesialbestemmelsene for de forskjellige sakstypene er det imidlertid gjort en rekke nærmere spesifiserte unntak fra gebyrplikten. Fritak kan også følge av andre lover, typisk lov om fri rettshjelp.

I utgangspunktet kan ikke behandlingsgebyr frafalles uten at dette følger av rettsgebyrloven eller annen lovgivning. Vi gjør imidlertid oppmerksom på at lederen ved den enkelte domstol, innen visse beløpsgrenser og på nærmere gitte vilkår, har myndighet til å avskrive krav som uinndrivelige og til å frafalle gebyr i helt spesielle tilfeller. De nærmere bestemmelser om dette fremgikk tidligere av rundskriv G-88/90, men er nå tatt inn som del III i dette rundskrivet.

Også rettsgebyrforskriften er delt inn i kapitler, men det er ikke her noe felleskapittel med alminnelige bestemmelser. De praktisk viktigste bestemmelsene i forskriften finnes i kapittel 1 om godtgjørelse til meddommere, skjønnsmenn, rettsvitner m.fl. og i kapittel 3 om etterskuddsvis betaling av gebyr.

I det følgende er loven og forskriften kommentert fortløpende. Innholdsmessig bygger rundskrivet på tidligere rundskriv, men det er i tillegg tatt inn henvisninger til rettspraksis. Enkelte feil og ufullstendigheter i tidligere

rundskriv er rettet opp, og det er ajourført for lov- og forskriftsendringer pr. 1 april 1998.

    Dette rundskrivet avløser tidligere rundskriv G-36/94, G-1/95, G-114/95 og G-88/90 i sin helhet.

Del I Rettsgebyrloven

Kapittel 1 Alminnelige bestemmelser

§ 1

Gebyr etter bestemmelse gitt i eller i medhold av denne lov tilfaller staten med mindre annet er bestemt.

Gebyret beregnes med utgangspunkt i et grunngebyr kalt rettsgebyret. Dette utgjør kr. 515.

Endret ved lover 13 desember 1985 nr. 90, 19 desember 1986 nr. 74, 18 desember 1987 nr. 98, 23 desember 1988 nr. 103, 22 desember 1989 nr. 106, 21 desember 1990 nr. 75, 20 desember 1991 nr. 85, 8 januar 1993 nr. 20, 23 desember 1994 nr. 76, 22 desember 1995 nr. 81, 20 desember 1996 nr. 105, 19 desember 1997 nr. 97 (i kraft 1 januar 1998)

Til § 1:

Bestemmelsen definerer et grunngebyr kalt rettsgebyret (R). Behandlingsgebyret for den enkelte sak fremkommer ved at R multipliseres med et tall som varierer mellom de forskjellige sakstyper. Multiplikatoren fremgår av lovbestemmelsen for den aktuelle sakstype. Eksempelvis skal det for søksmål ved herreds- og byretten betales 6 R, jf. § 8 første ledd (i 1998 blir dette 6 ganger 515 = kr. 3 090,-). For tinglysning skal det betales 1,5 R, jf. § 21 første ledd (i 1998 blir dette 1,5 ganger 515 = kr. 772,50). Hvis beløpet ender med desimaler, skal dette alltid rundes ned til nærmeste krone, jf. § 6 a (i eksemplet om tinglysning blir gebyret i 1998 derfor kr. 772,-).

Rettsgebyret justeres regelmessig, men behandlingsgebyret for den enkelte sak skal beregnes ut fra den størrelse R hadde da saken innkom, selv om behandlingen strekker seg over flere år. Tilsvarende er det tidspunktet da begjæringen, anken, kjæremålet osv. innkommer som er avgjørende for gebyrberegningen ved andre forretninger/rettergangsskritt.

I 1987 var R kr. 310,-.

I 1988 var R kr. 350,-.

I 1989 var R kr. 390,-.

I 1990 var R kr. 400,-.

I 1991 var R kr. 420,-.

I 1992 var R kr. 450,-.

I 1993 og 1994 var R kr. 475,-.

I 1995 var R kr. 485,-.

I 1996 var R kr. 495,-.

I 1997 var R kr. 505,-.

Et eksempel kan være at stevningen fra en advokat på vegne av en part innkom til byretten i 1997 (når en stevning tas ut av en advokat skjer gebyrbetalingen normalt etterskuddsvis). Hvis saken avsluttes ved byretten i 1998, er det kr. 505,- som skal legges til grunn ved beregning av behandlingsgebyret for stevningen.

Dersom ikke annet er bestemt tilfaller gebyret staten. Gebyret for behandling i forliksrådet tilfaller kommunen, jf. § 7 siste ledd. Andre unntak finnes i rettsgebyrforskriften §§ 4-1 og 4-2, fastsatt med hjemmel i § 14 femte ledd og § 25 tredje ledd.

§ 2

Gebyret betales av den som har begjært forretningen. Den som har begjært en bestemt forretning, må også betale for andre gebyrpliktige forretninger som nødvendig følger med den begjærte forretning.

Den som har begjært forretningen eller vedkommende rettergangsskritt dekker også alle utgifter til meddommere, skjønnsmenn, sakkyndige, vitner, oversettelser, særlige undersøkelser og andre sideutgifter. Dette gjelder likevel ikke utgifter hvor det er særskilt fastsatt at utgiften dekkes av det offentlige.

Er en forretning begjært av en person eller myndighet på vegne av en annen, blir begge ansvarlige for gebyret. Har staten begjært en forretning på vegne av noen, kan staten kreve refusjon av denne med mindre noe annet følger av lov.

Kongen kan ved forskrift gjøre de unntak fra reglene i denne paragraf som følger av overenskomst med fremmed stat.

Endret ved lov 14 juni 1985 nr. 71

Til § 2:

Bestemmelsen regulerer parters og andres økonomiske forpliktelse ovenfor det offentlige. Den utfylles av lovens regler om fritak for gebyr og sideutgifter samt lov om fri rettshjelp. Spesialbestemmelser i annen lovgivningen kan også komme til anvendelse. Dette gjelder f.eks. tvistemålsloven § 169 om solidaransvar for visse sideutgifter og konkursloven § 73 med begrensning av ansvaret for konkursrekvirenten. Bestemmelsen må videre ses i sammenheng med hovedregelen om forskuddsbetaling av gebyr og sideutgifter, jf. § 3, rettsgebyrforskriften kapittel 3 og tvistemålsloven § 170.

Etter første ledd påligger gebyrforpliktelsen den som har begjært en forretning (rekvirenten). Det er ikke avgjørende hvem som står som saksøker i saken. Sak-

søkeren betaler for sine begjæringer, saksøkte for sine, intervenienter for sine osv. Dersom en begjæring fremsettes på vegne av en part, typisk av en advokat, blir både parten og advokaten ansvarlig (se nedenfor under kommentarene til tredje ledd om dette). Gebyrforpliktelsen omfatter også forpliktelse til å betale for andre gebyrpliktige forretninger som er en nødvendig følge av den begjærte forretning

For at gebyrplikt skal påløpe må det foreligge en "begjæring". I en sak fra Rt 1997 s. 1160 hadde A gjentatte ganger tatt opp spørsmålet om å få gjenopptatt en sivil sak hun hadde tapt. Lagmannsretten hadde ved to anledninger tilskrevet A med beskjed om at hennes brev ikke tilfredstilte kravet til en gjenopptakelsesbegjæring. Da hun i brev til lagmannsretten nok en gang kom inn på hvorfor dommen var uriktig, behandlet lagmannsretten brevet som en begjæring om gjenopptakelse. Saken ble avvist som fremsatt etter utløpet av 5-årsfristen og A ble avkrevet behandlingsgebyr som for en gjenopptakelsesbegjæring. Høyesteretts kjæremålsutvalg viste til at det i brevet ikke var direkte uttalt at brevet var en begjæring om gjenopptakelse. Gebyravgjørelsen ble derfor opphevet som uberettiget.

Etter *annet ledd* skal rekvirenten som hovedregel også dekke sideutgifter forbundet med forretningen eller rettergangsskrittet. Sideutgifter er nødvendige utgifter det offentlige pådras når et rettergangsskritt utføres. Loven gir en oppregning over de utgifter som normalt kan påløpe, men er ikke uttømmende. Om f.eks. retten settes med meddommere må det betales såvel arbeids- som skyss- og kostgodtgjørelse og andre utgifter som er forbundet med vervet. Tilsvarende gjelder for vitner, sakkyndige m.v.

Sideutgifter for visse forretninger er inkludert i gebyret. Dette gjelder bl.a. for namsforretninger (§ 14 annet ledd), kunngjøringsutgifter i mortifikasjonssaker (§ 9), kunngjøring innrykket av skifteretten (§ 17 siste ledd) og av foretaksregisteret (§ 24 annet ledd). Det skal ikke betales for registrerings- og forseglingsforretninger (§ 19 første ledd) eller forkynnelser (§ 25 første ledd). Det samme gjelder for utgifter til ordinære rettsvitner, jf. domstoloven § 105 a annet ledd og utgifter til lokaler for herreds- og byretten og forliksrådene, jf. domstoloven §§ 25 annet ledd og 27 siste ledd. Det er også gjort enkelte unntak for utgifter til rettstolker og oversettelser i forskrift av 24 juni 1988 nr. 498 om rettstolker i sivile saker.

I andre tilfeller gjelder hovedregelen om at rekvirenten skal betale for de utgifter som er en nødvendig følge av begjæringen. Eksempelvis er det den som har begjært vitner innkalt, oppnevning av sakkyndige eller retten satt med meddommere som må dekke utgiftene forbundet med dette. Om begjæringen er

I begge parter interesse er uten betydning. Betalingsforpliktelsen påhviler rekvirenten alene (se nærmere om dette nedenfor).

Har begge parter begjært det samme hefter de solidarisk, jf. tvistemålsloven § 169 første ledd. Det er imidlertid saksøkeren som i slike tilfeller har den umiddelbare betalingsforpliktelse.

Hvis et vitne må innkalles gjennom vitnestevning, er det den som har begjært vitnet som hefter. Partene er ansvarlige for utgiftene til "sine" vitner. Om den andre parten påberoper seg det samme vitnet må det foretas en konkret vurdering. Utgangspunktet må være at det er den som først har oppgitt vitnet som hefter. Dersom den annen parts oppgivelse av vitnet må betraktes som en selvstendig begjæring, vil de imidlertid hefte solidarisk.

Dersom retten etter lovgivningen skal settes med meddommere, er dette en nødvendig følge av stevningen. Det er derfor saksøkeren som er ansvarlig for utgiftene. I tilfelle slike utgifter er en følge av et motsøksmål er det selvsagt saksøkte i det opprinnelige søksmålet som hefter.

Beslutter retten av eget tiltak å oppnevne meddommere, sakkyndige eller innkalle vitner, må saksøkeren i utgangspunktet dekke utgiftene til disse. Begrunnelsen er at dersom dommeren finner det nødvendig å f.eks. oppnevne fagkyndige meddommere for å undergi saken en betryggende behandling, må dette normalt betraktes som en nødvendig følge av stevningen. I tillegg er det saksøkeren som har reist saken og han må da være forberedt på å bære de omkostninger som påløper uten at disse skyldes en begjæring fra saksøkte. Hvis f.eks. saksøkte begjærer oppnevnt en sakkyndig, men retten etter tvistemålsloven § 239 oppnevner en til av eget tiltak, må det imidlertid antas at saksøkte er ansvarlig også for utgiftene til sakkyndig nr. 2. Initiativet ligger her hos saksøkte.

I hvis interesse retten fatter sin beslutning kan neppe vektlegges i relasjon til § 2. Tvistemålsloven § 169 åpner tilsynelatende for en fordelingsmulighet ut fra i hvis interesse et rettergangsskritt foretas, men det er på det rene at denne skal tolkes innskrenkende. Dette er lagt til grunn i en kjennelse fra Høyesteretts kjæremålsutvalg av 16 juni 1982 (Inr. 264 K/1982 gjengitt i Bøhn/Streng Næss, Kjæremålsavgjørelser s. 128-129). I saken hadde retten av eget tiltak besluttet å oppnevne fagkyndige meddommere. Saksøker ble avkrevet for skudd. Han mente motparten måtte betale halvparten, men fikk ikke medhold. Kjennelsen gjaldt § 2 i den gamle sportelloven, men løsningen må være den samme etter rettsgebyrloven som ikke innebærer noen endring på dette punkt. Høyesteretts kjennelse er fulgt opp av Eidsivating lagmannsrett i RG 1994 s. 249. En sak der saksøkeren begjært oppnevning av fagkyndige meddommere ble hevet som utenrettslig forlikt. Partene skulle bære egne omkostninger og overlot avgjørelsen til retten. Byretten la til grunn at de fagkyndige meddom-

merne var oppnevnt i begge parter interesse og fordelte utgiftene med en halvpart på hver. Under henvisning til Høyesteretts kjennelse uttalte lagmannsretten helt generelt at den innskrenkende forolkning av tvistemålsloven § 169 "må innebære at *kun saksøkeren hefter overfor staten hvis retten har oppnevnt meddommere uten at noen av partene har begjært dette.*" Når det i den konkrete saken dessuten var fremsatt en begjæring fra saksøkeren, måtte denne dekke utgiftene, selv om oppnevningen var i begge parter interesse.

Avgjørelse om forskuddsbetaling etter §§ 2 og 3 innebærer ingen endelig avgjørelse av fordelingen av sakskomkostningene mellom partene. Disse skal fordeles etter reglene i tvistemålsloven § 171 flg.

Når en part tilkjennes sakskomkostninger, plikter retten av eget tiltak å ta med rettsgebyr og sideutgifter, selv om slike utgifter ikke er nevnt i omkostningsoppgaven, jf. Rt 1986 s. 704. Glemmer retten å ta med slike utgifter ved fastsettelsen av sakskomkostningene kan dette rettes i medhold av tvistemålsloven § 156, jf. § 160. Se her Rt 1997 s. 685. Hvis sakskomkostningene derimot er fastsatt i samsvar med en nedlagt påstand om betaling av et bestemt beløp, der rettsgebyr og sideutgifter er uteglemt, er det ikke adgang til retting, jf. Rt 1997 s. 1403. Det siste antas bare å være aktuelt i tilfeller der det ikke fremlegges omkostningsoppgave, jf. tvistemålsloven § 176 annet ledd og § 179 annet ledd.

Når det gjelder ansvar for omkostningene ved konkurs, er Rt 1996 s. 1796 av interesse. At en kjennelse om åpning av konkurs trekker visse rettsvirkninger etter seg allerede fra den er avsagt, jf. konkursloven § 74, innebærer ikke at det før kjennelsen blir rettskraftig, er etablert et konkursbo, som, hvis kjennelsen omgjøres, kan gjøres til part i søksmål om rettsgebyr og andre utgifter som er knyttet til behandlingen av konkursbegjæringen. Det følger av rettsgebyrloven § 2 (og tvistemålsloven § 169, jf. konkursloven § 149 første ledd) at konkursrekvirenten overfor skifteretten er ansvarlig for rettsgebyret og de sideutgifter som påløper i form av salær til bobestyrer, jf. også konkursloven § 67, jf. § 73. I det foreliggende tilfelle, der skifteretten åpnet konkurs mens begjæringen ikke ble tatt til følge av lagmannsretten, har loven ingen bestemmelser som gir grunnlag for å fravike § 2 for en slik situasjon. Oppnevning av midlertidig bobestyrer skal skje straks kjennelse om konkursåpning er avsagt, jf. konkursloven § 77. Allerede fra dette tidspunkt vil det normalt påløpe omkostninger. Også disse omkostninger må rekvirenten være forberedt på å dekke hvis kjennelsen blir omgjort i høyere instans.

Når det gjelder gebyransvar ved offentlig skiftebehandling for øvrig, vises det til kommentarene til § 16.

Etter *tredje ledd* er den som begjærer en forretning på vegne av en annen ansvarlig for gebyrforpliktelsen på lik linje med parten. I praksis har dette først og fremst betydning der en begjæring fremsettes av partens prosessfullmektig. Etter rettsgebyrloven omfatter ansvaret kun gebyret, ikke sideutgiftene. For sivile saker og skjønn gjelder imidlertid en særregel om at en advokat også er ansvarlig som selvskyldner for sideutgifter dersom advokaten har benyttet seg av adganger til etterskuddsvis betaling, jf. rettsgebyrforskriften § 3-1.

Fjerde ledd gir Kongen fullmakt til ved forskrift å gjøre de unntak fra reglene i denne paragraf som følger av overenskomst med fremmed stat. Ved kgl. res. av 11 mars 1960 er det i samsvar med New York konvensjonen av 20 juli 1965 om innkreving av underholdsbidrag bestemt at rekvirenten ikke skal betale gebyr eller belastes med utlegg for forretninger som ytes av sender og mottakerorgan. Ved kgl. res. 2 juni 1978 er det likeledes bestemt i samsvar med Haag konvensjonen av 2 oktober 1973 om anerkjennelse og fullbyrdelse av avgjørelser om underholdsbidrag at dersom bidragsberettigede er tilstøtt fri rettshjelp i den stat der bidragsavgjørelsen er truffet, skal det ikke betales gebyr eller kreves refusjon for utlegg for behandling av begjæringen om innkreving her i landet (resolusjonen § 8). Se for øvrig rettsgebyrforskriften kapittel 6.

§ 3

Gebyr og sideutgifter som ikke dekkes av gebyret betales forskuddsvis såfremt ikke annet er bestemt. Kan beløpet ikke fastsettes på forhånd, innbetales et så stort forskudd som vedkommende tjenestemann finner tilstrekkelig.

Departementet kan ved forskrift bestemme at betaling for visse forretninger eller betaling fra visse grupper rekvirenter kan tas i etterskudd.

Krav på betaling fra andre enn stat, fylkeskommune eller kommune er tvangsgrunnlag for utlegg.

Bestemmelsen i § 2 fjerde ledd gjelder tilsvarende.

Endret ved lov 26 juni 1992 nr. 86

Til § 3:

Første ledd fastslår at den gebyransvarlige som hovedregel skal betale gebyr og sideutgifter før en forretning eller et rettergangsskritt foretas. Forskuddsbetalingen skal tilsvare fullt gebyr, selv om det er mulig at det blir redusert senere etter andre bestemmelser i loven. Hvis beløpet ikke kan beregnes nøyaktig på forhånd, fastsetter vedkommende tjenestemann beløpet skjønnsmessig.

Forskuddsplikten gjelder hver enkelt begjæring med de gebyr og sideutgifter som nødvendig følger av denne. Hvis f.eks. en saksøker som har betalt forskudd for behandlingen av stevningen senere begjærer et nytt rettergangsskritt som medfører gebyrplikt og sideutgifter, vil ny forskutteringsplikt inntrå. Der retten av eget tiltak treffer en beslutning som innebærer at det påløper ytterligere utgifter, f.eks. finner det nødvendig å oppnevne fagkyndige meddommere, skal retten foreta en tilleggsinnkreving av forskudd for disse utgiftene.

Dersom gebyr og sideutgifter ikke betales samtidig med begjæringen, eventuelt at det betalte beløp er for lite, skal retten sette en kort frist for betaling, jf. tvistemålsloven § 170 annet ledd. Gjelder det f.eks. en forlikssklage eller stevning, stilles saken da i bero. Den skal ikke føres inn i sakslisten eller sendes til forkynning før gebyret og eventuelle sideutgifter er betalt. Etter tvistemålsloven § 170 tredje ledd kan det imidlertid på nærmere gitt vilkår gis utsettelse for forskuddsbetalingen. Retten skal i så fall sette en frist for betalingen etter § 170 fjerde ledd.

For at betalingen skal være rettidig må den være innkommet til retten innen fristens utløp. Domstolloven § 146 annet ledd gjelder ikke ved betaling til post eller bank. Det er derfor ikke tilstrekkelig at beløpet er innbetalt til post eller bank på frisdagen dersom beløpet ikke samtidig krediteres rettens konto, jf. Rt 1980 s. 1673, Rt 1985 s. 1171 og Rt 1990 s. 908. Domstolloven § 146 annet ledd får imidlertid anvendelse i tilfeller der en advokat med etterskuddsrett (se nedenfor) erklærer at han påtar seg ansvaret for betalingen, jf. Rt 1992 s. 546. Det er da tilstrekkelig at erklæringen er postlagt innen fristen til den nærmest følgende virkedag, jf. domstolloven § 149 og Rt 1995 s. 1265. Om det er rettsferie har ingen betydning for fristen. Betalingsfristen løper også i rettsferien, jf. Rt 1993 s. 136. Fristen kan forlenges dersom begjæring om dette fremsettes innen utløpet av den fastsatte frist, jf. domstolloven § 151 og Rt 1985 s. 689. Det kan også gis oppreisning for fristoversittelse, jf. domstolloven § 153 iflg. Se Rt 1979 s. 1276, Rt 1983 s. 1092, Rt 1993 s. 1152 (der oppreisning ble gitt) og Rt 1995 s. 1600.

I et spesielt tilfelle omtalt i Rt 1992 s. 146, ble rettsgebyr innbetalt uten henvisning til hvilken sak det gjaldt. Gebyret ble av retten anvendt for dekning av gebyret i en annen sak vedkommende hadde under behandling ved lagmannsretten. Gebyret i kjøremålssaken, der det var satt frist etter tvistemålsloven § 170 annet ledd, ble derfor ikke ansett for innbetalt.

Hvis det ikke betales innen fristen, skal begjæringen anses som ikke innkommet. Begjæringen skal da returneres til rekvirenten. Beslutning om at en

begjæring anses som ikke innkommet kan komme til uttrykk i brev. Beslutningen kan påkjæres.

Dersom forkynnelse har skjedd, eller hvis rettergangsskritt er tillatt etter tvistemålsloven § 170 tredje og fjerde ledd, skal saken avvises etter § 170 fjerde ledd siste punktum. Det kan ikke gjøres unntak fra denne bestemmelsen, jf. Rt 1996 s 498 og Rt 1995 s. 919. Hvis saken blir avvist på grunn av manglende gebyrbetaling, skal det ikke betales gebyr, jf. § 7 fjerde ledd og § 8 fjerde og syvende ledd.

I tilfeller der det ikke betales for gebyr og sideutgifter som påløper under saken gang og disse må betraktes som en nødvendig følge av en tidligere begjæring (se kommentarene ovenfor under § 2), skal saken avvises etter tvistemålsloven § 170 femte ledd. Hvis utgiftene ikke er en nødvendig følge av en tidligere begjæring, blir konsekvensen bare at den nye begjæringen ikke tas til følge. Det kan f.eks. være at saksøkeren under saksforberedelsen krever retten satt med fagkyndige meddommere. Forutsatt at ikke retten selv finner dette nødvendig, vil en unnlattelse av å forskuttere utgiftene bare ha den virkning at det ikke blir oppnevnt fagkyndige meddommere.

Ved anke og kjæremål skal gebyr og sideutgifter forskuddsbetales til den instans rettsmiddelerklæringen skal fremsettes for. Det er denne instansen som skal sette betalingsfrist og eventuelt returnere anke- eller kjæremålsrklæringen dersom betaling ikke skjer innen fristen, jf. tvistemålsloven § 170 annet ledd. Som eksempel kan det vises til Rt 1992 s. 1551. En beslutning om å returnere rettsmiddelerklæringen kan påkjæres. Hvis den manglende betaling leder til avvisning, se ovenfor, må avvisningskjennelsen avvises av overinstansen. For forliksrådene vil fastsettelse av betalingsfrist og en eventuell returnering av rettsmiddelerklæringen bare være aktuelt ved kjæremål, ettersom en anke skal fremsettes direkte overfor herreds- eller byretten

Forskuddsbetaling for skifteomkostninger ved gjeldsforhandling og konkurs er regulert i konkursloven §§ 3 og 67. Forskutteringsplikten for konkursboers vedkommende er begrenset ved forskrift etter konkursloven § 73. For tiden kr. 20 000,-. Ved gjeldsforhandling etter konkursloven må det innbetales forskudd eller stilles sikkerhet for det beløp skifteretten finner passende. Forskuddsbetaling for skifteomkostninger er nærmere omtalt under § 16 nedenfor.

Det skal ikke betales forskudd for begjæring som er fritatt for gebyr og sideutgifter. Eksempelvis i saker som faller inn under unntaksbestemmelsen i § 10 og der det er innvilget fri sakførsel eller fritak for rettsgebyr etter lov om fri rettshjelp.

For saker der det er søkt om fri sakførsel eller fritak for rettsgebyr etter lov om fri rettshjelp, er det unntak fra hovedregelen om forskuddsbetaling. Det vises til § 5 og kommentarene til denne.

Med hjemmel i *annet ledd* er det gjort flere unntak fra hovedregelen om forskuddsbetaling. Etter rettsgebyrforskriften § 3-1 kan advokater og offentlige organer betale gebyr og sideutgifter i sivile saker og skjønn etterskuddsvis. Om etterskuddsrettens innhold og omfang, samt følgen av at en advokat fratrer før saken er avsluttet, vises det til kommentarene til rettsgebyrforskriften § 3-1.

Det er videre gjort unntak for forskuddsplikten ved tinglysing i Løsøreregisteret, firmaregistrering i Foretaksregisteret og utskrift fra Konkursregisteret, jf. rettsgebyrforskriften § 3-2. Det samme gjelder for tvangsforretninger etter rettsgebyrloven § 14, jf. rettsgebyrforskriften § 3-3.

Rettsgebyrforskriften § 3-4 fastslår at også gebyr for følgende forretninger skal innkreves etterskuddsvis ved Registerenheten i Brønnøysund: Forkynnelse ved stevnevitne etter rettsgebyrloven § 25 første ledd, protest av veksel, sjekk eller anvisning og lensmannsskjønn. Videre bestemmer § 3-5 at gebyr for registrering av umyndiggjortes bo etter rettsgebyrloven § 19 annet ledd betales etterskuddsvis.

§ 4

Gebyrplikten for tvistemål, skjønn, tvangsfullbyrdelse og midlertidig sikring inntreer når saken er ført inn i sakslisten og før overprøving ved høyere instans innføring i dennes saksliste. Ved tinglysing er påføringen av attest for tinglysing avgjørende for gebyrplikten, og ved firmameldinger kunngjøringen. For bobehandling gjelder de særlige regler i kapittel 5.

Endret ved lov 26 juni 1992 nr. 86.

Til § 4:

For tvistemål, skjønn, tvangsfullbyrdelse og midlertidig sikring inntreer gebyrplikten ved sakens innføring i sakslisten. Reglene om forskuddsbetaling i § 3 kan imidlertid medføre at gebyrplikten i realiteten inntreer på et tidligere tidspunkt, jf. Rt 1992 s. 1551.

Det legges til grunn at sakene blir fortløpende ført inn i sakslisten, men at de mest åpenbare og iøynefallende feil og mangler ofte vil bli oppdaget før denne tid. Etter innføring i sakslisten (saksbehandlingssystemet) vil det påløpe gebyr, med mindre retten umiddelbart etter innføringen oppdager slike feil at saken kan returneres og føres ut av systemet som feilført. Størrelsen av gebyret vil avhenge av hvor langt saken er kommet før den trekkes tilbake eller på annen måte avsluttes. Hvis saken er fremsatt for feil domstol (verneting), skal saken i utgangspunktet føres inn i saksbehandlingssystemet og avvises. Det påløper da gebyr for avvissningen. Viser det seg at saken er feilsendt domstolen,

og dette ikke oppdages før saken er ført inn i saksbehandlingssystemet, må imidlertid saken kunne føres ut av saksbehandlingssystemet som feilført og overføres til rette domstol sammen med innbetalt gebyr, dersom saksøkeren ønsker dette. Overføres behandlingen av en sak til ny domstol, jf. domstoloven § 38 påløper ikke nytt gebyr. Innbetalt forskudd skal i disse tilfellene overføres til den nye domstol.

For tinglysing er det attesten for tinglysing som er avgjørende for gebyrplikten. Avvises dokumentet eller blir det nektet tinglyst, tilbakeføres innbetalt gebyr til rekvirenten. For dokumentavgift er en tilsvarende regel lovfestet i dokumentavgiftsloven § 6.

Ved firmameldinger skal det kun betales gebyr for meldinger som skal kunngjøres. Gebyrplikten er derfor knyttet til kunngjøringen. Trekk meldingen tilbake før kunngjøring har skjedd, men så sent at det oppstår kunngjøringsutgifter for det offentlige, inntre likevel full gebyrplikt.

For skifte vises til lovens kapittel 5. Gebyrplikten vil her variere etter omfanget av behandlingen ved skifteretten. Forskutteringsplikten inntre imidlertid med fullt gebyr allerede fra begjæringstidspunktet, jf. § 3.

§ 5

Når en part har søkt om fri sakførsel eller fritak for rettsgebyr etter lov av 13. juni 1930 nr. 35 om fri rettshjelp, bør det gis henstand med gebyrbetalingen til søknaden er avgjort. Det skal i så fall heller ikke kreves sikkerhet for gebyret.

Endret ved lov 20 desember 1991 nr. 85

Til § 5:

Dersom det er søkt om fri sakførsel og/eller fritak for rettsgebyr etter lov om fri rettshjelp, skal det som hovedregel gis henstand med gebyrbetalingen til søknaden er avgjort. Uttrykket "gebyrbetalingen" omfatter både gebyr og sideutgifter.

Henstand er betinget av at parten "har søkt" om fri sakførsel og/eller fritak for rettsgebyr. Hvis søknaden behandles av fylkesmannen må parten kunne dokumentere dette, f.eks. ved å fremlegge kopi av søknaden. I en kjennelse fra Borgarting lagmannsrett 1 februar 1996 (LB-1995-02927k), fant lagmannsretten at tvistemålsloven § 170 annet ledd kan anvendes analogisk, slik at retten har adgang til å sette en kort frist for å sende søknad om fri sakførsel og/eller fritak for rettsgebyr, også etter utløpet av fristen for selve rettergangsskrittet.

Spørsmålet om henstand skal gis må avgjøres etter en totalvurdering på bakgrunn av hovedregelen om at henstand med betalingen skal gis når det er

søkt om fri sakførsel og/eller fritak for rettsgebyr, jf. Rt 1993 s. 217. Der det er åpenbart at søknaden ikke vil føre frem bør det ikke gis henstand.

Det må etableres rutiner for å følge opp saker der det gis henstand. Dersom søknaden avslås, skal det settes en frist for betaling av gebyr og eventuelle sideutgifter. Hvis det ikke betales innen fristen, skal saken avvises, jf. tvistemålsloven § 170 fjerde ledd og Rt 1995 s. 919. Blir saken avvist på grunn av manglende gebyrbetaling skal det ikke betales gebyr, jf. § 7 fjerde ledd og § 8 fjerde og syvende ledd.

En avgjørelse om henstand etter § 5 kan påkjæres. Ved et slikt kjæremål kan det være grunn til å gi kjæremålet oppsettende virkning.

Ved klage over avslag på søknad om fri sakførsel og/eller fritak for rettsgebyr beror det på en konkret vurdering om henstand skal gis helt til klagesaken er avgjort, jf. Rt 1995 s. 633. Kjæremålsutvalget fravek her det motsatte standpunkt inntatt i Rt 1988 s. 588. Sismeinte kjennelse var fra før lovendringen i 1991, der § 5 ble endret fra at henstand "skal" gis til at henstand "bør" gis. Ved vurderingen må det blant annet legges vekt på mulighetene for at klagen fører frem.

Det er bare rettshjelpslovens regler som gir adgang til henstand etter denne bestemmelsen. Gebyr for tinglysning, firmaregistrering og konkursbehandling faller utenfor rettshjelpslovens regler. Her foreligger med andre ord ingen hjemmel for fritak.

Ved anke og kjæremål er det den instans rettsmiddelerklæringen skal fremsettes for som skal treffe beslutning om henstand.

§ 5 a

Avgjørelser etter denne lov eller etter bestemmelser gitt i medhold av denne lov kan påkjæres eller påklages på følgende måte:

- 1. Avgjørelser som gjelder forretninger som nevnt i kapittel 2, 3, 4 og 5 hos en domstol kan påkjæres til overordnet domstol etter de regler som gjelder for kjæremål i forbindelse med forretningen. Avgjørelser truffet av Arbeidsretten kan ikke påkjæres.**
- 2. Avgjørelser som gjelder forretninger som nevnt i kapittel 3 hos en lensmann kan påklages til herreds- eller byretten etter reglene i skjønnsloven § 31.**
- 3. Avgjørelser som gjelder forretninger som nevnt i kapittel 4 og § 25 hos en namsmann eller et stevnevitne kan påklages til namsretten etter reglene i tvangsfullbyrdelsesloven § 5-16. Avgjørelsen kan påklages selv om fullbyrdelsen er avsluttet. Klagefristen er en måned.**

4. Avgjørelser som gjelder forretninger som nevnt i kapittel 6 og 7 kan påkjæres eller påklages etter de regler som gjelder for overprøving av tinglysings- og registreringsavgjørelser under forretningen.
5. Avgjørelser som gjelder forretninger som nevnt i § 25 hos en notarius kan påkjæres etter reglene i lov av 14 august 1918 nr. 4 rettergangsordningens ikrafttræden § 8.
6. Avgjørelser etter § 27 a kan påkjæres etter de regler som gjelder for kjæremål mot avgjørelser under vedkommende forretning.

Tilføyd ved lov 29 juni 1990 nr. 47, endret ved lover 8 januar 1993 nr. 20, 19 desember 1997 nr. 97 (i kraft 1 januar 1998).

Til § 5 a:

Alle avgjørelser om rettsgebyr som treffes av domstolene kan etter denne bestemmelsen være gjenstand for kjæremål i forbindelse med forretningen. Et unntak gjelder dog for beslutninger om forskuddsbetaling etter rettsgebyrfor-skriften § 3-1, jf. siste ledd i forskriftbestemmelsen. Kjæremålsfristen avhenger av hvilken type forretning det gjelder.

Arbeidsrettens avgjørelser kan ikke påkjæres. Heller ikke gebyrfastsettelser av Høyesterett eller Høyesteretts kjæremålsutvalg kan påkjæres etter denne bestemmelsen. For avgjørelser i jordskifteretten og jordskifteoverretten er lagmannsretten kjæremålsinstans, jf. jordskifteloven § 61. Namsmannens gebyravgjørelser under tvangsføretning, kan påklages til namsretten etter reglene i tvangsfullbyrdelsesloven § 5-16. En gebyravgjørelse fattet av namsmannen kan påklages selv om fullbyrdelsen er avsluttet.

§ 5 b

Kjæremål eller klage etter § 5 a har ikke oppsettende virkning.

For kjæremål eller klage etter § 5 a betales ikke gebyr. For kjæremål mot en domstols avgjørelse av et kjæremål eller en klage etter § 5 a betales 6 ganger rettsgebyret.

Underinstansen skal tilrettelegge saken for overinstansen og gi slik redegjørelse for saken som er nødvendig for overinstansen.

Om dekning av sakskostnader av det offentlige gjelder forvaltningsloven § 36 første ledd og tredje ledd første og annet punktum tilsvarende.

Tilføyd ved lov 29 juni 1990 nr. 47, endret ved lover 12 januar 1995 nr. 4, 9 januar 1998 nr. 3 (i kraft 1 april 1998)

Til § 5 b:

Første ledd fastslår at kjæremål eller klage etter § 5 a ikke i seg selv har oppsettende virkning. Dette er imidlertid ikke til hinder for at det kan gis oppsettende virkning der reglene for behandling av det aktuelle kjæremål eller klage gir hjemmel for det. Se f.eks. tvistemålsloven § 400, skjønnsprossessloven § 31 og tvangsfullbyrdelsesloven § 5-16.

Annet ledd bestemmer at det ikke skal betales gebyr for kjæremål eller klage over gebyravgjørelser. Angripes derimot en domstols avgjørelse av et gebyrkjæremål eller en gebyrklage, skal det betales seks ganger rettsgebyret.

Underinstansen skal tilrettelegge saken for overinstansen, og gi slik redegjørelse for saken som er nødvendig for overinstansen, jf. *tredje ledd*. Bakgrunnen er dels at det ved klage eller kjæremål over gebyravgjørelser sjelden vil være en motpart som kan påpeke de forhold og betraktninger som tilsier at kjæremålet eller klagen ikke bør tas til følge, dels et ønske om å gjøre kjæremåls-/klagebehandlingen så enkel som mulig for kjæremåls-/klageinstansen.

Fjerde ledd om dekning av sakskostnader av det offentlige er utformet på samme måte som rettshjelploven § 28 a sjettedde ledd. Når det gjelder spørsmålet om en part kan pålegges å erstatte en eventuell motpartens omkostninger, skal dette avgjøres etter reglene i tvistemålsloven. Krav om dekning av saksomkostninger av det offentlige må fremsettes under kjæremålssaken. Det er ikke anledning til å fremsette kravet etterpå, sml. forvaltningsloven § 36 tredje ledd tredje punktum hvor det gis en tre ukers frist for fremsettelse av krav om erstatning.

§ 6

Departementet kan gi forskrifter til utfylling og gjennomføring av loven, herunder bestemmelser om innfordring, regnskapsføring og kontroll.

Til § 6:

Bestemmelser om innfordring er gitt i rettsgebyrforskriften kapittel 3. I instruks til domstolene er det gitt nærmere regler om regnskapsføringen.

§ 6 a

I de tilfelle hvor gebyret for et rettergangsskritt ender med desimaler, skal gebyret rundes nedover til nærmeste krone.

Tilføyd ved lov 17 desember 1993 nr. 125.

Kapittel 2 Tvistemål

A Forliksrådene

§ 7

For behandling av en sak ved forliksrådet betales rettsgebyret.

Trekkes en forliksklage før pålegg om tilsvar eller innkalling er sendt innklagede, påløper ikke gebyr. Betalt gebyr tilbakebetales.

For behandling av en oppfriskningsbegjæring ved forliksrådet betales rettsgebyret.

Blir en forliksklage eller begjæring om oppfriskning avvist på grunn av manglende gebyrbetaling, påløper ikke gebyr.

Gebyrene tilfaller kommunen.

Endret ved lover 24 aug 1990 nr. 54, 17 desember 1993 nr. 125, 9 januar 1998 nr. 3 (i kraft 1 april 1998)

Til § 7:

Reglene om rettsgebyr for saker i forliksrådene er svært forenklet etter lovendringene som trådte i kraft 1 april 1998. Som hovedregel skal det betales ett rettsgebyr for behandling av en sak, jf. *første ledd*. Det skal bare betales enkelt gebyr selv om det er flere klagere eller flere innklagede i saken. Det skal også bare betales enkelt gebyr der flere krav behandles i samme sak. Gebyrplikten inntreffer ved innføring i sakslisten, jf. § 4. Gebyret skal innbetales forskuddsvis. Det vises her til §§ 3 og 4 samt kommentarene til disse.

I § 7 er det gjort to unntak fra hovedregelen om at det skal betales ett rettsgebyr for behandling av en sak. Hvis en forliksklage trekkes tilbake før pålegg om tilsvar eller innkalling er sendt innklagede, skal det ikke betales gebyr, jf. *innre ledd*. Hele det innbetalte gebyret skal da tilbakebetales. Av Ot. prp. nr. 71 (1996-97) s. 3 fremgår det at forliksrådet i slike tilfeller må kunne avslutte saken uten å avsi kjennelse. Trekkes klagen først etter at det er sendt pålegg om tilsvar eller innkalling til innklagede blir gebyret stående. Gebyret blir også stående dersom saken avvises før pålegg om tilsvar eller innkalling er sendt, på grunn av feil verneting eller annet. Det er klageren som har ansvaret for å ringe innklagedes adresse på det rene og at saken reises for riktig forliksråd.

Det andre unntaket gjelder tilfeller der en forliksklage blir avvist på grunn av manglende innbetaling av gebyr, jf. *fjerde ledd*. Forliksrådet skal da ikke innkreve gebyr for avvisningskjennelsen.

For behandling av oppfriskningsbegjæring skal rettsgebyret betales, jf. *tredje ledd*. Dette gebyret kommer i tillegg til allerede påløpte gebyr og sideutgifter. Hvis begjæringen blir avvist på grunn av manglende innbetaling av gebyr, skal det heller ikke her kreves gebyr for avvisningskjennelsen, jf. *fjerde ledd*.

Det skal ikke betales gebyr for oppsetting av muntlig forliksklage, tilsvarende m.v., jf. tvistemålsloven § 277. Gebyret tilfaller kommunen som etter domstoloven § 27 fjerde og femte ledd fastsetter arbeids-, skyss- og kostgodtgjørelse til forliksrådets medlemmer og varamedlemmer. Kommunen dekker også utgifter til kontorhold for forliksrådet.

De alminnelige regler om sideutgifter i § 2 gjelder også for forliksrådet. Om forkynnelse av forliksklage vises det til § 25 og kommentarene til denne.

B Herreds- og byrettene, lagmannsrettene og Høyesterett**§ 8**

Det skal betales 6 ganger rettsgebyret for søksmål ved herreds- og byrett. Det samme gjelder behandling av tvist som foretas i søksmåls former for herreds- og byrett i egenskap av skifterett eller namsrett. Det skal betales 6 ganger rettsgebyret for behandling av anke over dom avsagt i forlikrådet, jf. tvistemålsloven § 296 og for anke over rettsforlik inngått i forlikrådet jf. tvistemålsloven § 286. For behandling av ankesak som tillates fremmet, betales ved lagmannsrett og ved Høyesterett 25 ganger rettsgebyret. Avgjøres anken uten at ankeforhandling blir holdt, betales halvparten av fullt gebyr.

For motsøksmål, intervensjonssøksmål og regressøksmål betales som for særskilt sak. Ved ankebehandling gjelder tilsvarende regel. For ny behandling etter at begjæring om oppfriskning eller gjenopptakelse er tatt til følge, betales også som for særskilt sak.

Er en sak fra ankeinstansen hjemvist eller henvist til ny behandling, betales ikke nytt gebyr for behandlingen.

Blir søksmålet eller anken avvist, nektet fremmet eller hevet, betales 2 ganger rettsgebyret. Blir søksmålet eller anken avvist på grunn av manglende gebyrbetaling, betales ikke gebyr.

I de tilfeller saken trekkes eller forlik inngås senest 4 uker før hovedforhandling, betales 2 ganger rettsgebyret. Trekkes saken tilbake eller forlik inngås på et senere tidspunkt eller under hovedforhandling, eller uteblivelsesdom avsies, betales halvparten av fullt gebyr. For beregning av 4-ukersfristen gjelder reglene i domstoloven § 146 annet ledd tilsvarende.

Femte ledd gjelder tilsvarende dersom dom blir avsagt på grunnlag av partenes enighet.

For behandling av kjæremål, motkjæremål og krav om gjenopptakelse betales 6 ganger rettsgebyret. Blir kjæremål avvist, nektet fremmet eller hevet, betales 2 ganger rettsgebyret. Blir kjæremål avvist på grunn av manglende gebyrbetaling betales ikke gebyr. For kjæremål til herreds- og byrett over avgjørelser tatt i forlikrådet betales 2 ganger rettsgebyret.

Endret ved lover 27 juni 1986 nr. 48, 21 desember 1990 nr. 75, 17 desember 1993 nr. 125, 9 januar 1998 nr. 3 (i kraft 1 april 1998).

Til § 8:

Bestemmelsen fastsetter behandlingsgebyr for saker ved herreds- og byrettene, lagmannsrettene og Høyesterett, uavhengig av tvistemålgjenstandens verdi. Gebyret omfatter en del tilknyttede rettergangsskritt, som forkynnelse og bevisopptak hvor dette er spesielt fastsatt, jf. kommentarene til § 2. En del sakstyper er unntatt fra gebyr og utgifter til meddommere etter § 10. For mortifikasjonsaker er det en egen bestemmelse i § 9. Det er ikke redusert gebyr for forenklet rettergang etter tvistemålsloven kapittel 22 del V.

Rettsgebyrloven gjelder ikke saker ved jordskifteretten. Det er gitt egne gebyrbestemmelser i lov om jordskifte o.a. av 21 desember 1979 nr. 77 kapittel 8. Anke over jordskifterettens avgjørelse til lagmannsretten er imidlertid gebyrbelagt etter § 8. På tilsvarende måte er kjæremål og anke over namsavgjørelser og skifterettens avgjørelser gebyrbelagt etter § 8, selv om behandlingsgebyret ved førsteinstansbehandlingen reguleres av rettsgebyrloven kapittel 4 og 5.

Det skal ikke betales eget gebyr for bevisopptak eller sjøforklaring. Rekvirenten må imidlertid betale de sideutgiftene som er forbundet med begjæringen. For behandling av en begjæring om oppreisning skal det ikke betales gebyr. Det skal heller ikke betales gebyr for behandling av ugildhetsinnsigelse mot voldgiftsmann i henhold til tvistemålsloven § 456.

Private straffesaker er gebyrfrie. Det henvises imidlertid til straffeprosessloven § 413 hvor retten gis adgang til, etter begjæring fra saksøkte, å bestemme som vilkår for fremme av saken at saksøkeren skal stille sikkerhet for saksomkostninger som han måtte bli pålagt å betale saksøkte. Også begjæring om rettergangsstraff bruk av rettsmidler mot avgjørelser om rettergangsstraff er gebyrfrie.

Første ledd fastsetter behandlingsgebyrene for søksmål ved herreds- og byrettene, lagmannsrettene og Høyesterett. Etter bestemmelsen skal det betales 6 ganger rettsgebyret for søksmål til herreds- og byrettene, samt for behandling av anke over dommer og rettsforlik i forlikrådet. Gebyrsatsen for behandling av ankesak som tillates fremmet ved lagmannsrettene og Høyesterett er 25 ganger rettsgebyret. Gebyret halveres dersom ankesaken avgjøres uten at ankeforhandling blir holdt, f.eks. når det besluttes skriftlig behandling i medhold av tvistemålsloven § 380.

En anke kan være avhengig av samtykke på grunn av ankegjenstandens verdi. Det skal i slike tilfeller ikke betales gebyr for behandling av en søknad etter tvistemålsloven § 359 annet ledd.

Det skal betales vanlig behandlingsgebyr for tvist som foretas i søksmålsformer for herreds- og byrett i egenskap av skifterett eller namsrett. Bestemmel-

sene i kapittel I får tilsvarende anvendelse her, slik at det er den som fremmer søksmålet ved å inngi stevning som må dekke gebyret og eventuelle sideutgifter.

Det skal ikke betales særskilt gebyr dersom det under saken fremsettes en begjæring om midlertidig forføyning. Reglene om gebyr for midlertidig sikring i § 15 gjelder bare for begjæringer som behandles av namsretten.

Selv om det er flere saksøkere eller saksøkte, skal det bare betales enkelt gebyr, forutsatt at søksmålene er forenet til en sak, jf. tvistemålsloven § 68 (subjektiv kumulasjon). Det samme gjelder der flere krav behandles i samme sak, jf. tvistemålsloven § 55 (objektiv kumulasjon). Hvis en sak med flere saksøkere eller saksøkte er forenet etter reglene om subjektiv kumulasjon i første instans, skal den fortsatt behandles som en sak i ankeinstansen, selv om flere parter på samme side inngir separate ankeerklæringer, jf. Rt. 1994 s. 942. Om kumulasjon i tilfeller der behandlingen av enkelte krav er gebyrpliktige, enkelte gebyrfrie, vises det til § 10 og kommentarene til denne.

Dersom flere saker forenes av retten til felles behandling etter tvistemålsloven § 98, regnes sakene fortsatt som flere saker og det påløper derfor gebyr for hver av sakene, jf. Rt. 1993 s. 946 (der sakene ble forenet i ankeinstansen). Selv om sakene er forenet i underinstansen, skal det betales gebyr for hver av sakene i ankeinstansen, jf. Rt. 1994 s. 669.

Ved motsøksmål, intervensjonssøksmål og regressøksmål skal det betales gebyr som for særskilt sak, jf. *annet ledd*. Motsøksmål foreligger når det nedlegges påstand om selvstendig dom for et motkrav, jf. tvistemålsloven § 56. Med intervensjonssøksmål siktes det til hovedintervensjon etter tvistemålsloven § 74. Det skal ikke betales særskilt gebyr ved hjelpeintervensjon. Med regressøksmål siktes det til krav mot tredjemann som trekkes inn i saken etter tvistemålsloven § 69. Reglene gjelder tilsvarende ved ankebehandling.

Aksessorisk motanke er gebyrbelagt som egen sak, selv om hovedanken nektes fremmet og motanken i henhold til tvistemålsloven § 362 annet ledd faller bort. Det er ingen unntaksregler som kommer til anvendelse i slike tilfeller og gebyr skal da betales etter fjerde ledd.

Det skal betales særskilt gebyr for ny behandling av en sak etter at en begjæring om oppfriskning er tatt til følge. For behandling av selve begjæringen påløper ikke eget gebyr. Dette gjelder også ved ankebehandling. Det påløper imidlertid ikke ny gebyrforpliktelse for ny behandling dersom behandlingen kun er stanset.

Dersom en sak i ankeinstansen er hjemvist eller henvist til ny behandling, skal det etter *trejde ledd* ikke betales nytt gebyr for behandlingen. Gebyrfrifriheten er her begrenset til behandlingen ved den underordnede domstol. Dersom saken påankes på nytt, vil det påløpe gebyr på vanlig måte. Selv om saken ved ny behandling er gebyrfrt, må partene dekke sideutgiftene, jf. § 2.

Fjerde ledd reduserer behandlingsgebyret til to ganger rettsgebyret hvis søksmålet eller anken blir avvist, nektet fremmet eller hevet. Er avvisningen begrunnet med manglende gebyrbetaling skal det imidlertid ikke kreves gebyr.

Femte ledd gir regler om redusert gebyr hvis saken trekkes eller det inngås forlik. Som praktisk eksempel på når et motsøksmål eller en motanke kan anses for trukket, vises det til Rt. 1993 s. 1578, som gjaldt motanke.

Gebyrets størrelse er avhengig av hvor tidlig retten får beskjed om at saken trekkes eller at forlik er inngått. Grensen for om det skal betales to ganger rettsgebyret eller halvparten av fullt gebyr, er fire uker før hovedforhandling. Det er tilstrekkelig at melding til retten er postlagt innen fire uker før hovedforhandlingen er berammet, jf. tredje punktum og domstoloven § 146 annet ledd. Domstoloven § 148 må gjelde analogisk.

Blir saken avgjort ved uteblivelsesdom, før eller etter hovedforhandling, betales halvparten av fullt gebyr

Etter *sjette ledd* gjelder femte ledd tilsvarende der en dom blir avsagt på grunnlag av enighet mellom partene, f.eks. etter tvistemålsloven §§ 305 og 314.

Etter *syvende ledd* skal det betales seks ganger rettsgebyret for behandling av kjæremål, motkjæremål og begjæring om gjenopptakelse. For kjæremål til herreds- og byrett over avgjørelser tatt i forliksrådet betales to ganger rettsgebyret.

Behandlingsgebyret for kjæremål reduseres til to ganger rettsgebyret dersom kjæremålet blir avvist, nektet fremmet eller hevet. Ved avvisning av kjæremål på grunn av manglende gebyrbetaling skal det ikke kreves gebyr.

Det som ovenfor er sagt om kumulasjon og forening av saker i tilfelle anke, må gjelde tilsvarende ved kjæremål.

§ 9

Før behandling av mortifikasjonssak betales 5 ganger rettsgebyret. Nødvendige utgifter til kunngjøring dekkes av staten. Bli saken avsluttet uten at kunngjøring har vært innrykket, betales halvparten av fullt gebyr.

Endret ved lov 26 juni 1992 nr. 86.

Til § 9:

Gebyret for mortifikasjonssak inkluderer nødvendige utgifter til kunngjøring. Bli saken avsluttet uten at kunngjøring har vært innrykket, betales halvparten av fullt gebyr. Dersom det begjæres mortifikasjon av flere obligasjoner i samme eiendom, behandles det som en sak selv om det er forskjellig kreditor/panthaver for obligasjonene.

Bestemmelsen om mortifikasjonssak får kun anvendelse for saker som behandles etter lov av 18 desember 1959 nr. 1 om mortifikasjon av skyldbrev m.v. Søksmål om erverv av registerhjemmel i medhold av sjøloven § 35 faller utenfor og er gebyrbelagt etter rettsgebyrloven § 8. Bestemmelsen får heller ikke anvendelse for grunnbokshjemmelsak etter tinglysingsloven § 38 a, som er gebyrfri. Også mortifikasjonssaker etter straffeloven §§ 251 og 253 utenfor.

§ 10

Før behandling av følgende saker betales ikke gebyr eller for meddommere i de tilfelle hvor retten må settes med meddommere:

1. sak om farskap,
2. sak om opphevelse av adoptivforhold,
3. sak om separasjon eller skilsmisse eller et ekteskaps omstøtelse,
4. sak om barnefordeling, samværsrett eller foreldremyndighet,
5. sak om bidrag til barn eller til ektefelle eller tidligere ektefelle,
6. sak mellom ektefolk eller fraskilte om opphevelse av formuesfellesskap, formuens fordeling, pensjon, bruksrett til løsøre og fast eiendom og om lignende økonomiske forhold,
7. sak om umyndiggjøring eller oppheving av vergemål, jfr. umyndiggjørelsesloven § 24,
8. sak til ervervelse av dødsformodningsdom,
9. sak som reises av en trygdet mot Rikstrygdeverket eller ellers i henhold til pensjons- eller trygdelovgivningen,
10. sak mot arbeidsgiver, når saken gjelder tjeneste- eller arbeidsforhold og reises av arbeidstaker,
11. sak som etter lov om arbeidstvister behandles av herreds- eller byretten,

12. sak etter tvistemålslovens kapittel 33 om overprøving av administrative vedtak om frihetstap og andre tvangsinngrep, jfr. også lov om fri rettshjelp § 19 nr. 2,
13. rettsanmodning fra utenlandsk myndighet,
14. sak som behandles etter husleieloven, jfr. samme lov § 51, fjerde ledd.
15. sak som behandles etter lov om fritaking for militærtjeneste av overbevisningsgrunner, jfr. samme lov § 8.

Endret ved lover 14 juni 1985 nr. 71, 13 desember 1991 nr. 81

Til § 10:

Bestemmelsen hjemler gebyrfritak for visse sakstyper uavhengig av partens økonomi. Oppregningen er uttømmende. Bestemmelsen utfylles av lov om fri rettshjelp kapittel 5, som gir en videre hjemmel for gebyrfrihet når rettshjelplovens vilkår er oppfylt. I motsetning til rettshjelplovens bestemmelser hjemler § 10 kun fritak for plikten til å betale gebyr og for utgifter til meddommere i de tilfelle retten må settes med meddommere. Rekvirenten må dekke øvrige sideutgifter etter rettsgebyrloven § 2 annet ledd dersom det ikke er gitt fritak etter rettshjelplovens regler, jf. Rt. 1992 s. 950 (som gjaldt utgifter til rettsanmodning i forbindelse med bevisopptak).

Fritaket for utgifter til meddommere omfatter også fagkyndige meddommere. Bestemmelsen får anvendelse for saker etter arbeidsmiljøloven § 61 C, selv om parten og retten i slike saker kan bli enige om at retten settes uten meddommere. Fritaket gjelder også der retten oppnevner meddommere av eget tiltak. Hvis retten settes med meddommere uten at dette følger av lovgivningen eller rettens egen beslutning, må rekvirenten betale utgiftene til disse, jf. RG 1996 s. 1262.

Hvis en sak både omfatter krav som er gebyrfrie etter § 10 og krav som er gebyrpliktige etter § 8, skal det betales gebyr for behandlingen av det gebyrpliktige kravet. Se her Rt. 1991 s. 648 og Høyesteretts kjæremålsutvalgs kjennelse av 21. mai 1992 (Inr. 248 K/1992, jnr. 115/1992).

Reglene om fritak gjelder ikke etterfølgende tvangsfullbyrdelse, jf. Rt 1992 s. 149 (som gjaldt inndrivning av fastsatt barnebidrag). Ut over de unntak som fremgår av § 15 tredje ledd er det heller ikke gebyrfrihet for begjæringer om midlertidige forføyninger som behandles av namsretten. Blir det fremsatt krav om midlertidig forføyning for den rett som behandler hovedsaken, skal det imidlertid ikke betales særskilt gebyr for behandling av begjæringen.

Fritaksbestemmelsen gjelder også ved anke og kjæremål i tilknytning til saken. Videre omfattes begjæring om gjenopptakelse dersom saken som kreves gjenopptatt er gebyrfri, jf. Rt. 1996 s. 332.

Hvis en tvist for namsretten eller skifteretten behandles i søksmåls former, jf. § 8 første ledd, er behandlingen av tvisten gebyrfri dersom den hører inn under en av unntaksbestemmelsene i nr. 1 til 15.

Vedrørende unntaket i nr. 4 har Eidsivating lagmannsrett i en kjennelse av 6 november 1991 (LE-1991-02425 K) lagt til grunn at gebyrfritaket ikke omfatter spørsmål om eventuell navneendring for fellesbarn etter en skilsmisse.

Av Rt. 1991 s. 1380 fremgår det at sak om gyldigheten av fylkesmannens vedtak om fostringstilskott ikke omfattes av fritaket i nr. 5.

I Rt. 1996 s. 1772 er det lagt til grunn at fritaket i nr. 6 ikke kom til anvendelse i en sak der saksøkeren krevet erstatning med grunnlag i at en skifteavtale mellom partene ble hevdet å være ugyldig på grunn av uriktige opplysninger.

Fritaket i nr. 10 gjelder bare saker som gjelder tjeneste- eller arbeidsforhold når saken reises av arbeidstakeren mot arbeidsgiver. Dersom en sak som er reist av arbeidstakeren avsluttes ved uteblivelsesdom må arbeidsgiveren betale gebyr for ny behandling etter at begjæring om oppfriskning eller gjenopptakelse er tatt til følge. Hvis saken reises eller ankes av arbeidsgiveren, skal det betales gebyr, jf. Rt. 1996 s. 1011 og Rt. 1997 s. 685. Arbeidsgiver må også betale gebyr for aksessorisk motanke i en sak som arbeidstaker har anket.

Gebyrfritaket gjelder selv om arbeidstakeren har en helt overordnet stilling, jf. Rt. 1991 s. 648.

Bestemmelsen gjelder ikke tilfeller der søksmål reises for å få kjent ugyldig ansettelsen av en annen i en stilling som arbeidstakeren har søkt, men som ikke omfattes av arbeidstakerens nåværende tjeneste- eller arbeidsforhold, jf. Rt. 1997 s. 318.

I RG 1996 s. 1262 er det lagt til grunn at sak med krav om erstatning for rakassering på arbeidsplassen er gebyrfri.

I administrativ praksis ved flere domstoler er det også lagt til grunn at gebyrfritaket gjelder for saker med krav om erstatning for yrkesskade og/eller yrkessykdom mot tidligere arbeidsgiver. Bestemmelsen er således tolket utvidende. Reises slikt erstatningssøksmål mot arbeidsgivers forsikringsselskap i stedet for mot arbeidsgiveren vil saken være gebyrpliktig.

Omfanget av unntaksregelen i nr. 14 er nærmere behandlet i en kjennelse fra Høyesteretts kjæremålsutvalg av 1 april 1996 (HR-1996-00007 K, jnr 408/1995). Det er her uttalt at husleieloven får anvendelse på "ethvert leieforhold", jf. husleieloven § 2. Kjæremålsutvalget forstod dette slik at husleieloven gjelder ethvert krav som springer ut av husleieforhold. Selv om et slikt krav i større eller mindre utstrekning også må bedømmes etter regler og rettskilder, som for øvrig kan ha betydning for andre rettsforhold enn husleieforhold, må det anses behandlet etter husleieloven. Den foreliggende sak gjaldt forskjellige krav som med utspring i et husleieforhold mellom partene. Saken måtte klart behandles - og var av lagmannsretten behandlet - med utgangspunkt i husleieloven. Saken var da omfattet av unntaket fra gebyrplikt i rettsgebyrloven § 10 nr 14.

Departementet har antatt at også tvistemål om rettighet til andelsdokument i borettslag er fritatt for gebyr etter nr. 14

Kapittel 3 Skjønn m.v.

§ 11

For behandling av skjønn og takster som styres av en dommer ved de alminnelige domstoler eller en lensmann, betales 5 ganger rettsgebyret for hver dag eller del av dag som skjønnet varer. Ved gebyrberegningen tas ikke med dager da bare skjønnsmennene er samlet til gransking eller verdsettelse.

Trekkes saken tilbake eller på annen måte avsluttes før første rettsmøte er holdt, betales 2 ganger rettsgebyret.

For klage over avgjørelser under lensmannsskjønn, jf. skjønnsprosessloven § 31, betales rettsgebyret.

For overskjønn og overtakster gjelder de samme gebyrregler som for skjønn og takster. For overskjønn og takster som behandles etter natur-skadeloven betales gebyr etter denne paragrafs første ledd.

Endret ved lov 17 desember 1993 nr 125

Til § 11:

Bestemmelsen gir gebyrregler både for rettslige skjønn og lensmannsskjønn, o.l.a. odelstakster, ekspropriasjonstakster og skiftetakster som styres av en dommer. Den gjelder ikke ved jordskilte, skylddeling, skattetakster m.v. Oppnevning av voldgiftsmenn eller skjønsmenn med videre, er gebyrfri. Tilfeller der det er fremsatt flere begjæringer er regulert i § 12.

Gebyr for skjønn og takster er etter *første ledd* satt til 5 ganger rettsgebyret for hver dag skjønnet varer. Del av dag medregnes med full gebyrplikt. Det er rettsdagene som er gebyrpliktige. Som gebyrpliktige dager medregnes også dager for skjønnskonferanse hvor dommeren deltar på rettsmøte for avhjemling av skjønnet. Hvis skjønnet underskrives ved sirkulasjon skal det betales som for en dag.

Dager hvor bare skjønnsmennene er samlet til gransking eller verdsettelse skal ikke medregnes ved gebyrberegningen. Dette er aktuelt i tilfeller som nevnt i skifteloven § 125 annet ledd. I rettsgebyrloven § 13 er det en egen bestemmelse for skiftetakster hvor dommeren ikke styrer eller deltar i taksten.

Et odelsløsningssøksmål vil i utgangspunktet være gebyrbelagt etter rettsgebyrloven § 8. Behandles løsningsspørsmålet i forbindelse med odelstakst, vil det i utgangspunktet påløpe gebyr både etter § 8 for løsningssaken og etter § 11 for så vidt angår odelstaksten. Dette spørsmålet har tidligere fremstått som noe uklart, men nevnte løsning gir etter departementets oppfatning, det mest korrekte resultat. Hvis løsningsspørsmålet kan behandles i samme rettsmøte som odelstaksten, skal det bare betales for odelstaksten

Annet ledd fastsetter spesielt gebyr på to ganger rettsgebyret når saken trekkes tilbake eller på annen måte avsluttes før første rettsdag er holdt. I *trede ledd* er det innført gebyr for klage over avgjørelser under lensmannsskjønn. For overskjønn og overtakster er det gitt tilsvarende gebyrbestemmelser som for skjønn og takster for øvrig, jf. *fjerde ledd*.

§ 12

Holdes en skjønnsforretning etter begjæring av begge parter, betales bare ett gebyr.

Holdes ekspropriasjonstakster i fortløpende rekkefølge for det samme anlegg med samme skjønnsstyrer, betales gebyr som for en forretning, selv om takstene holdes som flere forretninger.

Alle besiktigelser og skjønn over skip og last, foranlediget ved samme havari og holdt i samme distrikt, anses ved beregning av gebyr som en forretning.

Til § 12:

I henhold til *første ledd* skal det betales som for en sak selv om en skjønnsforretning blir avholdt etter begjæring fra begge parter. Partene hefter solidarisk for de sideutgifter og gebyrforpliktelser som er felles for begjæringene, jf. § 2. En part blir imidlertid ikke ansvarlig for mer enn de gebyr- og sideutgifter som ville ha påløpt om begjæringen var blitt behandlet alene. Hvor det foreligger solidaransvar bør domstolen i første omgang søke å foreta en proratafordeling.

§ 13

For skiftetakster hvor dommeren ikke styrer og deltar i taksten, betales rettsgebyret.

Til § 13:

For skiftetakster er det fastsatt to ulike gebyrsatser alt ettersom dommeren deltar i taksten eller ikke. Er dommeren med og styrer og deltar i taksten skal det betales vanlig gebyr som for skjønn etter § 11. Dersom dommeren kun er med ved avhjemlingen, betales bare rettsgebyret. Sideutgifter kommer selvsagt i tillegg. Kostnadene ved skiftetakst bæres av boet, jf. skifteloven § 125 tredje ledd.

Kapittel 4 Tvangsfullbyrdelse og midlertidig sikring

Til kapittel 4:

Kapittel 4 inneholder kun to bestemmelser - §§ 14 og 15. Gebyr for forretninger etter § 14 innkreves etterskuddsvis av Gebyrsentralen i Brønnøysund, jf. rettsgebyrforskriften § 3-3. Hvis en utleggsforretning avholdes av en særnamsmann, blir imidlertid gebyret innkrevet av denne. Offentlige organer og advokater kan betale gebyr etter § 15 etterskuddsvis, jf. rettsgebyrforskriften § 3-1. For andre rekvirenter gjelder hovedregelen om forskuddsbetaling, jf. § 3.

Gebyret etter § 14 pålegges trinnvis. Gebyr etter § 14 første ledd er begjæringsgebyr for alle tvangsforretninger som ikke omfattes av § 15, men det er samtidig også fullt og endelig gebyr for de tvangsforretninger som ikke er oppregnet i § 14 annet ledd.

Avgjørende for om en sak skal gå etter foregående eller inneværende års rettsgebyr, dersom rettsgebyret er endret ved årsskiftet, er innleveringsdato hos vedkommende namsmyndighet, eventuelt rekvirentens dato for begjæringen sammenholdt med postverkets stempeldato.

Det er namsmyndigheten som avgjør hvilket rettsgebyr som skal beregnes ved å føre forretningen inn i de respektive års journal.

For at Gebyrsentralen skal kunne beregne riktig gebyr på en rasjonell måte må derfor namsmyndigheten i første del av året føre 2 journaler, en som en fortsettelse av forrige års journal og en ny for inneværende år. For å unngå misforståelser, bør namsretten derfor i stemplene påføre journalnummer på entydig måte; år-nummer (f.eks. 98-1). Namsretten bør også påse at stemplet er leselig, særlig gjelder dette namsmyndighetens nummer i øverste del av stemplet. For namsmannens vedkommende bør gebyrlisten i NAMSAK merkes på lignende måte.

§ 14

For begjæring om tvangsfullbyrdelse betales rettsgebyret, selv om begjæringen senere blir trukket tilbake eller avvist. I følgende tilfeller betales dessuten følgende tillegg:

1. Ved begjæring om utlegg etter tvangsfullbyrdelsesloven kapittel 7: 1,5 ganger rettsgebyret når utlegg blir tatt.

2. Ved begjæring om tvangssalg etter tvangsfullbyrdelsesloven kapittel 8: 3 ganger rettsgebyret når beslutning om å gjennomføre tvangssalget blir truffet.
3. Ved begjæring om tilbakelevering etter tvangsfullbyrdelsesloven kapittel 9: 2 ganger rettsgebyret når tilbakeleveringen blir gjennomført.
4. Ved begjæring om tvangsdekning etter tvangsfullbyrdelsesloven kapittel 10: rettsgebyret når tvangsdekning blir gjennomført.
5. Ved begjæring om tvangsdekning etter tvangsfullbyrdelsesloven kapitlene 11 og 12: 9 ganger rettsgebyret når beslutning om å gjennomføre tvangsdekningen blir truffet.
6. Ved begjæring om tvangsfullbyrdelse etter tvangsfullbyrdelsesloven kapittel 13: 2 ganger rettsgebyret når tvangsfullbyrdelse blir gjennomført.

Gebyret omfatter også sideutgifter. Dette gjelder likevel ikke:

1. utgifter til flytting og oppbevaring av løsøre ved fravikelse av fast eiendom.
2. sideutgifter ved tvangsdekning etter tvangsfullbyrdelsesloven § 10-13. For følgende former for tvangsfullbyrdelse betales ikke gebyr:
  1. Utlegg for underholdsbidrag m. v.
  2. Utlegg for tvangsbot etter barnelova § 42 og § 48.

Gebyret etter denne paragraf innkreves etterskuddsvis. Der tvangssalg gjennomføres, sørger namsmyndigheten eller medhjelperen for betaling av gebyret.

For utleggstrekk besluttet av kommunekasserer, bidragsfogd, Statens innkrevingsentral eller annen særskilt namsmann betales ikke gebyr. For gebyr som påløper ved kommunekassererens forretning for utleggspant kan departementet bestemme at betalingen skal tilfalle kommunen.

Endret ved lover 18 desember 1987 nr. 98, 16 juni 1989 nr. 62, 26 juni 1992 nr. 86, 9 januar 1998 nr. 3 (i kraft 1 april 1998).

Til § 14:

Bestemmelsen fastsetter gebyret for alle tvangsforretninger med unntak av de som er nevnt i § 15. Den er avgrenset til forretninger som har karakter av tvangsforretning, hovedsakelig forretninger som fremmes i medhold av tvangsfullbyrdelsesloven, men også forretninger hvor det foreligger særlig tvangsgrunnlag i henhold til bestemmelser i andre lover. Departementet antar at bestemmelsene også får anvendelse på f.eks. tvangsoppløsning av sameie, salg i medhold av borettslagsloven § 37 tredje ledd, jf. § 18 første ledd annet punktum, salg i medhold av tollovens bestemmelser og salg etter eierseksjonsloven

§ 26. Såkalte frivillige auksjoner i medhold av lov av 14 august 1918 nr. 3 om frivillige auksjoner faller utenfor.

Det skal betales gebyr for hver enkelt tvangsforretning selv om det foreligger flere begjæringer fra samme saksøker mot samme saksøkte. Det avgjørende er om det dreier seg om en eller flere tvangsfullbyrdelser. Det skal også betales gebyr for hver form for fullbyrdelse som er begjært selv om rekvirenten har begjært flere fullbyrdelser i samme ekspedisjon. Det vil si at dersom både utlevering og utlegg begjæres, vil det være to ulike begjæringer som skal føres med hvert sitt saksnummer, og som det må betales to behandlingsgebyr for selv om begjæringene er sendt inn samtidig. Det skal imidlertid kun betales ett gebyr selv om det i en tvangsforretning er flere saksøkere eller flere saksøkte, f.eks. ved tvangsforretning til fullbyrdelse av ekspropriasjon. Det skal videre betales nytt gebyr for hver ny behandling av saken, dersom tidligere behandling er avsluttet. Bli behandlingen av en sak kun utsatt skal det ikke betales nytt gebyr når behandlingen tas opp på nytt.

Etter første ledd første punktum skal det betales et minimumsgebyr for alle begjærte tvangsfullbyrdelser. Minimumsgebyret er lik rettsgebyret, jf. § 1. Gebyrplikt inntreer når saken er ført inn i NAMSAK eller saksbehandlingssystemet, jf. § 4. Selv om saken senere blir trukket tilbake eller avvist, skal det kreves gebyr. Det blir ikke reduksjon i gebyret for begjæringer som senere avvises eller trekkes tilbake. Det er altså innføringen i sakslisten som er skjæringspunktet for gebyrplikten. Bli saken avvist eller trukket tilbake før innføring i sakslisten, skal det ikke beregnes gebyr. En begjæring skal innføres i NAMSAK/saksbehandlingssystemet snarest mulig etter at den er mottatt, og det er konstatert at begjæringen ikke straks bør sendes tilbake til rekvirenten på grunn av åpenbare feil eller mangler. Dersom det er tvil om vedkommende namsmyndighet er rett adressat for begjæringen, bør dette forhold avklares før saken føres inn i sakslisten.

Gebyr etter første ledd første punktum er fullt og endelig gebyr for de forretninger som ikke er gitt et tilleggsgebyr etter første ledd annet punktum.

Første ledd annet punktum nr. 1-6 gir regler om tilleggsgebyr for enkelte forretninger. For det tilfelle at en begjæring nektes fremmet eller trekkes tilbake etter at den er innført i sakslisten, men før noe ytterligere er foretatt, skal det ikke betales tilleggsgebyr.

Nr. 1 bestemmer at det i saker om utlegg påløper et tilleggsgebyr på 1,5 ganger rettsgebyret når beslutning om utleggs pant eller utleggstrekk blir tatt. Det følger av denne bestemmelsen at det ikke påløper tilleggsgebyr i tilfeller hvor namsmannen reiser ut til saksøktes bolig eller til det sted hvor formues-

godet er for å ta utlegg, men hever saken som følge av at saksøkte eller noen på dennes vegne innfrir saksøkerens krav. Det vil heller ikke påløpe noe tilleggsgebyr i de tilfeller hvor namsmannen avslutter saken med å konstatere at det ikke finnes noe til utlegg.

Etter nr. 2 skal det betales et tilleggsgebyr på 3 ganger rettsgebyret når beslutning om å gjennomføre tvangssalg etter tvangsfullbyrdelsesloven kapittel 8 blir truffet. Tilleggsgebyret gjelder alle fullbyrdelsesmåter etter kapittel 8, uansett om det er medhjelpersalg eller underhånds- eller auksjonssalg holdt av namsmannen.

Nr. 3 bestemmer at det i saker om tilbakelevering etter tvangsfullbyrdelsesloven kapittel 9 påløper et tilleggsgebyr på 2 ganger rettsgebyret når tilbakeleveringen blir gjennomført.

Nr. 4 bestemmer at det i saker om tvangsdekning etter tvangsfullbyrdelsesloven kapittel 10 påløper et tilleggsgebyr lik rettsgebyret når tvangsdekningen blir gjennomført.

Etter nr. 5 skal det betales et tilleggsgebyr på 9 ganger rettsgebyret når beslutning eller kjennelse om gjennomføring av tvangsdekning etter tvangsfullbyrdelsesloven kapittel 11 og 12 blir avsagt. Dette gjelder både når det besluttes medhjelpersalg og når det besluttes auksjonssalg. Det gjelder også der eiendommen tidligere er besluttet tvangssolgt etter begjæring av en annen saksøker. Hvis begjæringen trekkes, må det betales nytt gebyr for ny begjæring. Godtgjørelse til medhjelper skal dekkes forlods av kjøpesummen jf. tvangsfullbyrdelsesloven § 11-36 og forskrifter av 4 desember 1992 nr. 895 om medhjelpersalg. Også rettsgebyret dekkes forlods av kjøpesummen. Dersom en eller flere saksøkere har trådt inn i et allerede besluttet tvangssalg, og stadfestet kjøpesum helt ut dekker heftelser med prioritet foran samtlige saksøkere, vil samtlige påløpte rettsgebyr bli dekket forlods av kjøpesummen.

Nr. 6 bestemmer at det i saker om tvangsfullbyrdelse etter tvangsfullbyrdelsesloven kapittel 13 påløper et tilleggsgebyr på 2 ganger rettsgebyret når tvangsfullbyrdelse blir gjennomført. De vanligste sakene etter dette kapitlet i tvangsfullbyrdelsesloven er utlevering av løsøre og fravikelse av fast eiendom.

For begjæring til namsretten om fravikelse beregnes gebyr etter første ledd første punktum. Namsmannens iverksettelse av rettens kjennelse medfører tilleggsgebyr etter første ledd annet pkt nr. 6.

Namsrettens behandling av begjæring om tvangssalg for tvangsoppløsning av sameie er gebyrbelagt etter første ledd første punktum. Det påløper særskilt gebyr ved etterfølgende tvangssalg.

Annet ledd første punktum bestemmer at gebyret for tvangsfullbyrdelse også omfatter sideutgifter. Det følger av dette at det ikke skal betales for utgifter som påløper der namsmannen tar et utlagt løsøre i forvaring eller på annen måte fratar saksøkte rådigheten over det etter tvangsfullbyrdelsesloven § 7-20. Se også § 22 nr. 5 som bestemmer at det ikke skal betales gebyr for tinglysing av utleggs- og arrestforretninger.

Andre sideutgifter som dekkes av gebyret kan f.eks. være utgifter til låsemed, påkrevet assistanse for å komme inn på et område hvor forretningen skal holdes eller nødvendige takster, jf. nedenfor. Det avgjørende er om namsmyndigheten finner utgiften nødvendig for å få utført forretningen. Det er altså en vurdering i det enkelte tilfelle som må foretas.

Kommer man til at utgiften ikke er nødvendig for å få fremmet forretningen, må rekvirenten betale utgiften forskuddsvis hvis han fortsatt ønsker utgiften pådratt. Forskuddet innbetales namsmyndigheten som foretar endelig oppgjør med rekvirenten. Avgjørelsen av spørsmålet om sideutgiften er nødvendig, vil på vanlig måte kunne påklages etter tvangsfullbyrdelsesloven § 5-16 jf. rettsgebyrloven § 5 a nr. 3. Namsmannens eventuelle utgifter til drosje, reise m.v. skal dekkes over den enkelte myndighets budsjett.

Utgifter som påløper etter at en gjenstand er utlevert fra saksøkte, så som frakt fra utleveringsstedet til saksøkerens forretningssted eller annet sted han ønsker godset plassert, må betales av saksøkeren i tillegg til gebyret. Utleveringsforretningen anses holdt når godset er satt ut av saksøktes besittelse. For at godset skal anses satt ut av saksøktes besittelse, er det ikke nødvendig at namsmannen av f.eks. praktiske årsaker ikke frakter godset med seg bort fra saksøktes forretningssted/bopel. Alle utgifter etter at utleveringsforretningen er avholdt må betales utenom gebyret. Også slike utgifter kan kreves forskuttert, jf. § 3. Det skal således gjøres opp direkte med namsmannen.

Dersom namsmannen må betale enkeltregninger kontant som skal belastes rettsgebyrregnskapet, f.eks. betaling over postoppkrav i forbindelse av utlevering av prøveskilt, må forskudd tas av kontorets kasse. Regning på beløpet med bilag sendes Gebyrsentralen i Brønnøysund som refunderer beløpet. I alle andre tilfeller skal regningen sendes Gebyrsentralen for betaling og ikke gjøres opp av namsmannen for refusjon.

I *annet punktum* er det gjort enkelte unntak oppregnet i to punkter. De utgifter det her er tale om skal forskutteres av saksøkeren og de skal ikke dekkes gjennom Gebyrsentralen.

Av *tredje ledd nr. 1* fremgår det at det ikke skal betales gebyr for begjæring om utlegg for underholdsbidrag m.v. Dette medfører at også avholdt utleggsforretning for underholdsbidrag er gebyrfri. Med underholdsbidrag menes ytelser

som nevnt i lov av 9 desember 1955 nr. 5 om innkreving av underholdsbidrag. Etterfølgende begjæring om tvangsdekning fra bidragsfogden er gebyrpliktig på vanlig måte. Bidragsfogden må dekke gebyrutgiftene dersom de ikke blir dekket ved tvangsdekningen. Det gis ikke refusjon til kommunale bidragsfogder for utgifter av denne karakter.

Etter nr. 2 er også saker om utlegg for tvangsbot etter barnelova av 8 april 1981 nr. 7 § 42 om tvangsfullbyrdelse av avgjørelse om foreldreansvar og § 48 om tvangsfullbyrdelse av avgjørelse om samværsrett unntatt fra gebyr.

Unntakene i nr. 1 og 2 er ikke uttømmende. Også tvangsfullbyrdelsesloven inneholder enkelte bestemmelser om gebyrfrihet. Se her tvangsfullbyrdelsesloven § 8-17 fjerde ledd, § 10-9 annet ledd og § 11-31 tredje ledd. Salg etter tvangsfullbyrdelseslovens regler i henhold til gjeldsordningsloven § 4-6 er særskilt unntatt etter rettsgebyrloven § 27 b annet ledd.

Fjerde ledd første punktum bestemmer at gebyr etter § 14 skal innkreves etterskuddsvis. I annet punktum er det presisert at namsmyndigheten eller medhjelperen sørger for betaling av gebyret ved tvangssalg.

Når gebyret skal innkreves etterskuddsvis, foretas innkrevingen av Gebyrsentralen i Brønnøysund, og namsmyndighetene skal ikke selv avkreve saksøkeren betaling for gebyret. I stedet skal det, når forretningen er avsluttet, sendes gjenpart av begjæringen til Gebyrsentralen. Begjæring skal av namsmyndigheten gis en påtegning ved hjelp av det stempel hver namsrett har fått tildelt. For namsmannen brukes gebyrlistene i NAMSÅK.

I påtegningen skal det gis opplysning om sakens jnr., samt hvor langt forretningen er gjennomført. På bakgrunn av disse opplysninger blir gebyr utregnet ved Gebyrsentralen som innkrever gebyret direkte overfor den som har begjært tvangsforretningen, eventuelt medhjelper eller namsretten ved tvangsforretning etter tvangsfullbyrdelsesloven kapittel 11 og kapittel 12. I tilfeller hvor medhjelper skal faktureres for gebyret, må namsretten ved oversendelse til Gebyrsentralen påse at det gis opplysninger om medhjelpers navn, adresse o.l.

Regninger for sideutgifter som skal dekkes av staten og belastes rettsgebyrregnskapet, attesteres av namsmyndigheten og sendes Gebyrsentralen som foretar utbetaling. Regninger skal straks sendes til Gebyrsentralen, uavhengig av om saken er avsluttet eller ikke. Betaling for kunngjøring i Norsk Lysingsblad ordnes direkte mellom Gebyrsentralen og lysingsbladet, uten namsmyndighetens mellomkomst.

Debitor kan betale det beløp saken gjelder direkte til namsmyndigheten. Namsmyndigheten skal motta betaling og foreta oppgjør med rekvirenten. Saksomkostninger, som også inkluderer refusjon av saksøkerens utgifter til gebyr, vil da normalt også bli betalt. Refusjon av gebyrutgiften skal imidlertid

ikke sendes Gebyrsentralen, men utbetales rekvirenten som del av saksomkostningene. Dette gjelder ikke i tvangsdekningstilfeller etter tvangsfullbyrdsesloven kapittel 8, 11 og 12. Namsretten skal også i disse tilfellene sende stemplet kopi av begjæringen til Gebyrsentralen. Namsmannen sender utskrift fra NAMSAK. Gebyrsentralen vil så innkreve gebyret fra rekvirenten.

Gebyrsentralen foretar sentral innberetning av lønnsoppgavepliktige godtgjørelser. Ved oppgavepliktige utbetalinger som skal belastes rettsgebyrregnskapet, må Gebyrsentralen ved anmodning om utbetaling få tilstrekkelige opplysninger til å kunne etterkomme oppgaveplikten. Det er utarbeidet et eget oversendelsesskriv, blankettnummer GA-4381, som må benyttes for oppgavepliktige utbetalinger.

Gebyrsentralen har pekt på at en del namsmyndigheter synes å operere med flere parallelle journaler for samme periode. Internt holdes antakelig disse journalnumrene fra hverandre ved bruk av tilleggsbokstavkoder. Imidlertid skjer det ofte at denne bokstavkoden blir avglemt i forbindelse med anvisning, slik at det oppgitte journalnummer senere ikke gir nødvendig veiledning. Av hensyn til Gebyrsentralen må namsmennene være oppmerksomme på dette.

§ 15

For klage til namsretten betales rettsgebyret. Overføres klagen til behandling i søksmåls former, betales bare gebyr etter § 8 første ledds annet punktum.

For begjæring til namsretten om midlertidig sikring betales 2,5 ganger rettsgebyret. Gebyret omfatter også iverksettelsen.

Det betales ikke gebyr for:

- 1. Midlertidig avgjørelse etter ekteskapsloven § 92 om rett til bidrag.**
- 2. Sak som behandles av namsretten etter lov 8 juli 1988 nr. 72 om anerkjennelse og fullbyrding av utenlandske avgjørelser om foreldreansvar m.v. og om tilbakelevering av barn.**

Endret ved lover 20 desember 1991 nr. 85, 26 juni 1992 nr. 86, 9 januar 1998 nr. 3 (i kraft 1 april 1998).

Til § 15:

Gebyret for klage til namsretten er etter *første ledd* lik rettsgebyret. Det er innføring i saklisten som er avgjørende for gebyrplikten, jf. § 4. Gebyret gjelder ikke bare klage i saker etter tvangsfullbyrdsesloven, men også for de tilfeller hvor det etter særskilt lovbestemmelse er gitt adgang til å klage til namsretten

(når det gjelder klage til namsretten i saker etter gjeldsordningsloven fremgår dette uttrykkelig av rettsgebyrloven § 27 b første ledd).

Overføres en klage til behandling i søksmåls former, betales bare gebyr som for søksmål ved herreds- eller byrett. Samlet gebyr for behandling av saken blir således begrenset av gebyrforpliktelsen etter § 8.

Intervensjon fra tredjemann under fullbyrdelsen med påstand om at han med hensyn til en gjenstand som rammes av fullbyrdelsen, har en rett som er til hinder for fullbyrdelsen eller innskrenker adgangen til denne er ikke gebyrbelagt etter denne bestemmelsen. Foranlediger innsigelsen tvist som blir overført i søksmåls former i medhold av tvangsfullbyrdelsesloven § 6-6, skal det imidlertid betales gebyr etter rettsgebyrloven § 8 på vanlig måte.

Det er den retten i henhold til tvangsfullbyrdelsesloven § 6-6 pålegger å reise søksmål som blir ansvarlig for gebyrbetalingen.

Etter *annet ledd* skal det betales 2.5 ganger rettsgebyret for begjæring om midlertidig sikring. Med midlertidig sikring menes alle forretninger etter tvangsfullbyrdelsesloven tredje del, det vil si arrest og midlertidig forføyning. Er saken innført i sakslisten, jf. § 4, foretas det ingen reduksjon hvis begjæringen trekkes tilbake.

Bestemmelsen gjelder bare for begjæringer om midlertidig sikring som behandles av namsretten. Blir det f.eks. begjært midlertidig forføyning i en sak som behandles av herreds- eller byretten er begjæringen gebyrfri, jf. kommentarene til § 8 ovenfor.

Gebyret omfatter også iverksettelsen, herunder eventuell tinglysning av forretningen. Når det gjelder arrestforretninger, følger dette direkte av § 22 første ledd nr. 5. Selv om det ikke fremgår uttrykkelig av § 22, skal det heller ikke betales gebyr for tinglysning av en midlertidig forføyning. Se kommentarene til § 22 nedenfor.

To spesielt nevnte former for midlertidig sikring er unntatt fra gebyrplikt i *tredje ledd* nr. 1 og 2. Det presiseres at unntaket for midlertidig sikring etter ekteskapsloven § 92 er begrenset til midlertidige avgjørelser om rett til bidrag.

Gebyr etter § 15 skal i utgangspunktet innkreves forskuddsvis etter den alminnelige regel i § 3 første ledd. Offentlige organer og advokater kan imidlertid betale etterskuddsvis, jf. rettsgebyrforskriften § 3-1.

Kapittel 5 Skifte og konkursbehandling m.v.

§ 16

For bobehandling ved skifteretten betales gebyr etter følgende satser:

1. For dødsbo, felleseiebo og konkursbo som åpnes av skifteretten betales 25 ganger rettsgebyret, eventuelt gebyr etter § 18, tredje ledd.
2. For gjeldsforhandlingsbo betales 5 ganger rettsgebyret. Tas skyldnerens bo under konkursbehandling i forbindelse med innstilling av gjeldsforhandlingen, betales i stedet gebyr etter nr. 1.
3. For forberedende rettsmøte før åpning av dødsbo og felleseie betales 2 ganger rettsgebyret. Åpner skifteretten bobehandling betales i stedet gebyr etter nr. 1.
4. For summarisk skifte etter reglene i skifteloven § 98 betales ikke gebyr.

Endret ved lover 8 juni 1984 nr. 60, 22 desember 1989 nr. 106, 22 juni 1990 nr. 40, 2 desember 1994 nr. 63, 23 desember 1994 nr. 76, 22 desember 1995 nr. 81

Til § 16:

Bestemmelsen fastsetter hovedsatsene for gebyr for bobehandling ved skifteretten. I §§ 17 og 18 er det regler om reduserte gebyrsatser og tilleggsgebyr, alt etter bobehandlingens forløp. I tillegg til gebyret kommer gjerne en del sideutgifter, til veiledende takster, tinglysningskostnader, salærer til medhjelpere, bobestyrere og lignende.

Rettsgebyrloven gjelder bare for skifterettens oppgaver etter skifteloven og konkursloven. Skifterettens oppgaver etter aksjeloven, sameieloven, borettslagsloven med videre er således ikke gebyrbelagt.

Det betales heller ikke gebyr for skifte av forsvunnet arvings lodd, deponeering av testament hos skifteretten, utstedelse av skifteattest eller skiftetvister som avgjøres av retten ved kjennelse. Blir tvisten derimot overført til behandling i søksmåls former betales gebyr som for ordinær sivil sak, jf. § 8 første ledd. Dette gjelder likevel ikke i separasjons/skilsmisseboer, se § 10 nr. 6.

Særeiedødsbo og felleseiedødsbo etter samme avdøde person, regnes for ett bo ved gebyrberegningen. Har et dødsbo en uskiftet boslodd i et separasjons- eller skilsmissebo, regnes ikke separasjon/skilsmisseboet som eget bo ved gebyrberegningen dersom dette boet blir delt i minnelighet under behandlingen av dødsboet.

Det betales eget gebyr for skiftetakster etter loven §§ 11 og 13. Gebyret vil være forskjellig alt ettersom dommeren skal styre og delta i taksten eller ikke. Som før må det i tillegg betales godtgjørelse m.m. til skjønnsmennene, jf. forskriftens § 1-2.

Før et begjært "forberedende rettsmøte" jf. § 16 nr. 3 er det tilstrekkelig å få innbetalt 2 ganger rettsgebyret. Dersom saken deretter går over i åpnet bobehandling må restgebyret på 23 R innbetales i tillegg.

Ifølge § 2 skal bobehandlingsgebyret med sideutgifter betales av den som begjærer skifte. Regelen sier kun hvem som skal betale dette til skifteretten. Den bestemmer ikke hvem som til slutt skal belastes gebyret. Dette avgjøres av reglene på vedkommende rettsområde.

Rettsgebyret for bobehandling og andre forretninger som hører under skifteretten skal vanligvis betales forskuddsvis av den som begjærer et bo åpnet eller sak fremmet for skifteretten, jf. § 3. Departementet har i enkelte tilfeller antatt at forskuddsplikten ved bobehandling kan frafalles etter rettens skjønn. Forutsetningen må være at det åpenbart er tilstrekkelige midler i boet, eller at det blir stilt fullgod garanti.

Har skifteretten på det tidspunkt dødsboet kreves offentlig skiftet, allerede råderetten over boets midler, og disse klart overstiger eventuelle skifteomkostninger, er det også adgang til å frafalle kravet om forskudd, jf. skifteloven § 86. Det kan normalt ikke påregnes at arvinger får fritak for rettsgebyr ved skifte av dødsbo og at de av den grunn får henstand med gebyrbetalingen. Det kreves ikke forskudd dersom skifteretten tar boet under behandling inntil spørsmålet om hvem som er rette arving i boet er avgjort, jf. §§ 88 og 86 annet ledd. Skifteretten må ikke ta boet under behandling hvis boets midler - etter dekning av begravellesomkostningene - antas utilstrekkelig til å dekke skifteomkostningene.

Gebyr og andre skifteomkostninger skal som hovedregel dekkes av boets egne midler ved booppgjøret. Gebyret med sideutgifter skal følgelig belastes boet - etterat begravellesomkostningene er dekket - og behandles som massekrav, dvs. dekkes før alle andre krav. Bare hvis boet ikke har tilstrekkelig likvide midler til dekning av disse omkostningene, blir den som har begjært skifte av boet, helt eller delvis ansvarlig. Dette innebærer at forskudd på gebyr og andre skifteomkostninger som skal kreves, som regel bare blir en form for sikkerhetsstillelse for boets omkostningsansvar. Når det er klart at boets formue er så stor at omkostningene dekkes av denne, skal beløpet tilbakebetales den som har lagt ut "forskuddet". Dersom noen av loddeierne i et separasjons- eller skilsmissebo er gitt fri sakførsel eller fritak for rettsgebyr, vil vedkommendes andel bli belastet staten.

I felleseieskifte (separasjons- og skilsmissebo) må den som begjærer skifte, stille sikkerhet for rettsgebyret med sideutgifter, som vanligvis vil være utgifter til takster o.l. Skifteretten har normalt ingen verdier til forvaltning i disse boer og det innkasseres heller ikke midler til boene under skiftebehandlingen. Det fører til at det her blir særlig viktig å sikre gebyrene ved forskuddsbetaling.

I disse boene er det på den annen side ofte aktuelt med anvendelse av rettsgebyrloven § 5 om henstand med forskuddsbetaling, fordi det er søkt om fri sakførsel eller gebyrfritak. Her er det også nødvendig å merke seg rettshjelploven § 27 tredje ledd, jf. § 26 som bestemmer at det er skifteretten som kan gi fritak for rettsgebyr med sideutgifter i skiftesaker, med unntak av skiftetvist i søksmåls former. Fritak kan gis for de loddeiere som har formue og inntekt under de grenser departementet bestemmer, rettshjelploven § 8, senest rundskriv G-73/96. En loddeiers søknad om fritak for gebyr gjelder i tilfellet bare denne loddeiers forholdsmessige andel av skifteomkostningene.

Konkursloven § 3 bestemmer for gjeldsforhandlingsboers vedkommende at skifteretten kan forlange at skyldneren innbetaler passende forskudd eventuelt at det stilles sikkerhet for disse skifteomkostningene. Dersom omkostningene ved gjeldsforhandlingens avslutning overskrider det skyldneren kan betale, dekkes dette av staten. (Hvis ikke skyldneren kan tilby et passende forskudd, ev. stille sikkerhet - bankgaranti - for omkostningene ved selve gjeldsforhandlingen, er det vel i seg selv et indisium på at det er lite grunnlag for positivt gjeldsforhandlingsresultat).

Når det gjelder konkursbo, er det bestemt av Justisdepartementet i forskrifter av 17 juli 1989 at den som begjærer konkurs åpnet, skal innbetale som forskudd på skifteomkostningene kr. 20 000,- til skifteretten. Er det skyldneren selv som begjærer seg konkurs (oppbud) eller en offentlig myndighet som begjærer konkurs åpnet, kan skifteretten gjøre unntak fra denne forskuddsregelen, jf. konkursloven § 67 tredje ledd. Det bør ikke være "kurant" for en debitor å slippe å betale forskudd ved oppbud, - det er og skal være en unntaksordning.

Ved konkursboets avslutning blir konkursrekvirenten ansvarlig for boets udekkede omkostninger med kr. 20 000,-. Øvrige udekkede skifteomkostninger dekkes av staten, jf. konkursloven §§ 67 og 73.

Konkursboer skal etter konkursloven § 135 innstilles så snart retten finner at boets midler er utilstrekkelig til å dekke omkostninger ved fortsatt behandling, og det heller ikke fra noen kreditor blir stilt sikkerhet for omkostningene ved fortsatt behandling.

§ 17

Overtas et bo til privat skifte utenfor skifteretten uten at det er holdt registreringsforretning eller skiftesamling i boet, betales ikke gebyr etter § 16 nr. 1. Er proklama innrykket betales likevel 4 ganger rettsgebyret. Dersom begjæring om konkursbehandling eller gjeldsforhandling blir avslått av retten eller trukket tilbake, betales 3 ganger rettsgebyret.

Lovbestemte kunngjøringer som rykkes inn av skifteretten eller på vegne av skifteretten dekkes av staten.

Enret ved lover 8 juni 1984 nr. 60, 22 desember 1989 nr. 106, 23 desember 1994 nr. 76.

Til § 17:

Gebyrplikt inntreer når det enten er holdt registrering eller skiftesamling i boet, men slik at det også før dette tidspunkt, betales et gebyr på 4 ganger rettsgebyret dersom proklama har vært innrykket.

Før begjæring om konkurs og gjeldsforhandling, vises det til bestemmelsens annet ledd. Det inntreer altså ikke gebyrplikt før det er på det rene at det blir offentlig skifte. En begjæring om offentlig skifte bør derfor ikke føres inn i skiftelisten før det er avgjort om den skal tas til følge.

Gebyret inkluderer utgifter til alle lovbestemte kunngjøringer som rykkes inn av skifteretten eller på vegne av skifteretten. Utgifter til proklama i testamentsfullbyrderbo, som rykkes inn av testamentsfullbyrderen, skal imidlertid ikke dekkes av staten. Det samme gjelder utgifter til proklama ved gjeldsforhandlingsbo. Utgifter til kunngjøring av frivillige auksjoner under bobehandlingen vil heller ikke være dekket av gebyret, men skal belastes boet og blir normalt dekket ved midlene som kommer inn ved auksjonen.

§ 18

Holdes det mer enn tre rettsmøter (skiftesamlinger) under bobehandling, betales i tillegg 5 ganger rettsgebyret for hvert rettsmøte ut over det tredje. I konkursbo betales bare tillegg for hvert rettsmøte ut over det femte etter åpningen.

Blir et dødsbo, felleseiebo eller konkursbo innstilt eller tilbakelevert oddeierne, betales halvparten av fullt gebyr.

Har det i et bo vært oppnevnt bobestyrer etter skifteloven § 91 første ledd, betales halvparten av fullt gebyr såfremt oppnevningen ikke er blitt tilbakekalt etter samme lovs § 91 e.

Endret ved lover 22 juni 1990 nr. 40, 2 desember 1994 nr. 63.

Til § 18:

Gebyrene er fastsatt ut fra hva det anslagsvis koster å gjennomføre et ordinært booppgjør med slutning og utlodning. Holdes det flere enn 3 skiftesamlinger i et døds- eller felleseiebo, eller 5 i et konkursbo, må det betales tillegg for hver skiftesamling med 5 ganger rettsgebyret.

Skiftesamling hvor ingen møter og det ikke er noe til behandling slik at det bare skjer en utsettelse (mest aktuelt for konkursboer), telles ikke med.

Bli et bo tilbakelevert arvingene, halveres gebyret. Dette gjelder for alle innstilte boer uansett boets økonomiske stilling.

Skifteretten oppfordres til i større utstrekning å bruke bobestyrere etter skifteloven § 91 første ledd. Det betales da halvt gebyr til skifteretten, og bobestyreren får sitt salær av bomidlene.

I boer hvor skifteretten engasjerer medhjelper til avgrensede oppgaver, betales fullt gebyr og i tillegg godtgjørelse til medhjelperen.

§ 19

Medfører bobehandlingen gebyrplikt etter § 16 nr. 1 eller nr. 2, betales ikke særskilt gebyr for vanlig registrering og forsegling.

For øvrig betales 2 ganger rettsgebyret for hver dag som går med til registrering og forsegling.

Endret ved lover 22 juni 1990 nr. 40, 2 desember 1994 nr. 63.

Til § 19:

For døds-, felleseie-, konkurs- og testamentsfullbyrderbo inkluderer gebyret kostnadene forbundet med vanlig registrering. Dette gjelder selv om registreringen må foretas i en annen rettskrets eller det er behov for å registrere/forsegle flere ganger. Det som inkluderes er bare utgiftene til en ordinær registrering som foretas av skifterettens ansatte, lensmann eller andre spesielt oppnevnte personer. Kreves det særskilt fagkunnskap for å foreta verdsetting av eiendeler, f.eks. til taksering av sølvvarer, må boet betale slike takstfolk i tillegg til gebyret. Det samme gjelder dersom det må engasjeres ekstrahjelp til arbeidet, f.eks. til optelling av et varelager. Det er opp til registreringsmyndigheten å vurdere om særskilt fagkunnskap eller ekstrahjelp må benyttes.

Annet ledd gir en egen hjemmel for gebyr hvor registreringsforretningen ikke er ledd i offentlig skiftebehandling.

§ 20

For begjæring fra loddeier om utferdigelse av proklama i medhold av skifteloven § 70 annet ledd betales 4 ganger rettsgebyret.

Til § 20:

Skifteloven § 70 gir en loddeier rett til å få skifteretten til å utstede og la innrykke proklama selv om boet ikke skiftes offentlig. For dette betales 4 ganger rettsgebyret. Gebyret skal dekke kunngjøringsutgiftene og det arbeid skifteretten får med slike boer. Det vises til rundskrivet om dødsboskifte G-43/95 s. 8.

Kapittel 6 Tinglysing, registrering m.v.

§ 21

For tinglysing, registrering eller anmerkning i grunnboken, løsøreregistret og kraftledningsregisteret betales 1,5 ganger rettsgebyret, med mindre annet følger av annet ledd eller er bestemt i § 22.

For tinglysing eller registrering av pantobligasjon eller skadesløsbrev betales 2 ganger rettsgebyret. Det samme gebyr betales for registrering i løsøreregistret av avtale om salgspant i motorvogn (herunder avtale som etter § 3-22 i lov 8 februar 1980 nr. 2 om pant likestilles med salgspantavtale) og av avtale om factoring.

Det skal betales fullt gebyr for hvert register og for hver rettskrets et dokument skal tinglyses eller registreres i.

Endret ved lover 23 desember 1983 nr. 85, 12 juni 1987 nr. 48, 23 desember 1988 nr. 102 og 103, 20 desember 1991 nr. 85, 15 mai 1992 nr. 46.

Til § 21:

Tinglysingsgebyret er et enhetlig gebyr som er lik 1,5 ganger rettsgebyret for all gebyrpliktig tinglysing.

Luftfartøyregisteret er holdt utenfor rettsgebyrlovens bestemmelser, da dette registeret ikke føres av domstolene, men av Luftfartsverket.

Rekvirenten må betale utgiftene til den kunngjøring som retten skal foreta etter tinglysingsloven § 32 a, men det skal ikke betales gebyr for rettens behandling av saken eller for slettelse etter første eller annet ledd.

Ved hjemmelsoverføring etter tinglysingsloven § 38 a, må rekvirenten betale både kunngjøringsutgiftene og gebyr for tinglysing av grunnbokshjemmelen.

Gebyret for tinglysing eller registrering av pantobligasjon eller skadesløsbrev etter annet ledd er 2 ganger rettsgebyret. For utskrifter av grunnbok som bestilles uavhengig av tinglysing av ny pantobligasjon eller skadesløsbrev koster 1/5 ganger rettsgebyret. Det skal ikke betales gebyr for tinglysing av fusjon av aksjeselskaper, jf. i den forbindelse rundskriv G-37/90 av 21 mai 1990.

§ 21 a

For registrering av særskilt melding om det beløp, eller det høyeste beløp, som panteretten skal sikre i avtale om factoring jf. lov 8 februar 1980 nr. 2 om pant § 4-10 inngått før 1 januar 1992, betales 2 ganger rettsgebyret.

Registrering som omhandlet i første ledd gjelder som ny tinglysing av avtalen i forhold til tinglysningsloven § 28 og § 34, dersom den foretas før 1 juli 1992.

Tilføyd ved lov 20 desember 1991 nr. 85.

Til § 21 a:

Bestemmelsen har sammenheng med endringen i panteloven § 4-10 vedtatt ved lov 20 juli 1991 nr. 68, som innebærer at det i fremtidige factoringavtaler må angis beløpsgrense for panteretten. Endringen trådte i kraft 1 januar 1992, men slik at factoringavtaler som var inngått før lovens ikrafttredelse hadde fullt rettsvern frem til 1 juli 1992 uten tinglysing av en erklæring om beløpsgrense for panteretten.

§ 22

Gebyr betales ikke for tinglysing, registrering eller anmerkning av:

1. bevis for at en heftelse er falt bort, eller for at den berettigede samtykker i at den slettes,
2. hjemmelsovergang på grunnlag av uskiftebevilling,
3. melding om at det er åpnet konkurs eller offentlig akkordforhandling,
4. avgjørelse om at noen er satt under vergemål eller opphevelse av vergemål,
5. utleggs- eller arrestforretning,
6. sammenføyning av flere bruk til ett,
7. erklæring fra retten om at det er besluttet gjennomføring av tvangsdekning i et realregistrert formuesgode,
8. utmål etter melding fra bergmesteren i henhold til lov om bergverk,
9. melding eller utdrag av rettsboken etter jordskifteloven § 24 og skjøte som inngår som en del av jordskiftet og dette bekreftes av jordskifteretten i skjøtet.

Gebyr betales heller ikke for tinglysinger, registreringer og anmerkninger i medhold av gjeldsordningsloven.

Endret ved lover 23 desember 1988 nr. 102, 15 mai 1992 nr. 46, 26 juni 1992 nr. 86, 17 juli 1992 nr. 99, 23 desember 1994 nr. 76.

Til § 22:

Bestemmelsen regner opp alle generelle gebyrfritak for tinglysing.

I nr. 2 er gitt gebyrfritak for hjemmelsovergang på grunnlag av uskiftebevilling. Regelen gjelder tilsvarende for ektefelle og registrert partner, jf. partnerskapsloven, som overtar boet i henhold til gjensidig testament. Unntaket gjelder også ektefelle og registrert partner som mottar arv etter arveloven § 6 annet og tredje punktum.

I nr. 5 er det gitt fritak for gebyr for tinglysing av utleggs- og arrestforretninger. Gebyrfritaket gjelder også for utlegg som kommer inn til fornyet tinglysing selv om utlegget ble behandlet etter reglene i den gamle tvangsfullbyrdsesloven.

Midlertidig forføyning er ikke nevnt i nr. 5, noe som skyldes en forglemelse ved innføringen av ny tvangsfullbyrdseslov. Av § 15 annet ledd fremgår det at gebyret for midlertidig sikring også omfatter iverksettelsen. Dette må forstås slik at det også omfatter en eventuell tinglysing eller annen registrering av forretningen, som etter tvangsfullbyrdsesloven § 15-9 fjerde ledd kan besluttes av retten som ledd i gjennomføringen. Det vises til Ot. prp. nr. 65 (1990-91) s. 297 hvor det klart fremgår at det ikke skal betales gebyr for slik registrering. Departementet legger til grunn at reglene om gebyr i kapittel 6, sammenholdt med § 15, tvangsfullbyrdsesloven § 15-9 og forarbeidene til denne, ikke gir tilstrekkelig hjemmel for å kreve gebyr ved tinglysing eller registrering av en midlertidig forføyning. Slik registrering skal altså være gebyrfri.

I nr. 7 er det gitt gebyrfritak for erklæringer fra namsretten om at en eiendom eller et skip er solgt ved tvangsauksjon. Det skal imidlertid betales gebyr på vanlig måte for tinglysing av auksjonsskjøtet.

Etter nr. 9 er det gebyrfrihet for melding eller utdrag av rettsboken etter jordskifteloven § 24. Hjemmelsovergang ved skjøte som inngår som en del av jordskiftet og dette bekreftes av jordskifteretten i skjøtet vil også være gebyrfri. Gebyrfriheten omfatter videre tinglysing av spesielt målebrev med delingsforretning, eller grensegangsforretning i tilknytning til selve jordskiftet da dette er å betrakte som en integrert del av jordskiftet.

§ 23

For særskilt pantattest og annen attestert registerutskrift som gjelder grunnbok, løsereregisteret eller kraftledningsregisteret betales en femtedels rettsgebyr. Det betales ett gebyr for hver registerenhet utskriften omfatter.

For oppgave over dagbokførte dokumenter eller visse grupper av slike, betales halvparten av rettsgebyret. Gjelder oppgaven tinglysinger, registreringer eller anmerkninger som omfatter dokumenter dagbokført i mer enn en kalendermåned, betales halvparten av rettsgebyret for hver påbegynt kalendermåned.

Departementet kan ved forskrift gi særskilte regler om betaling for andre utskrifter fra registeret enn pantattest dersom registeret er basert på elektronisk databehandling.

For attestert kopi av tinglyst eller registrert dokument som gis av tinglysings- eller registreringsmyndighet betales en femtedels rettsgebyr.

Endret ved lover 12 juni 1987 nr. 48, 23 desember 1988 nr. 102, 20 desember 1991 nr. 85, 15 mai 1992 nr. 46

Til § 23:

Bestemmelsen gjelder særskilt pantattest og annen attestert registerutskrift. Etter tredje ledd er det bestemt at departementet kan gi særskilte regler om betaling for andre utskrifter for registeret enn pantattest dersom registeret er basert på elektronisk databehandling. Slike regler er gitt i forskrift av 29 juni 1989 nr. 526.

Etter fjerde ledd skal det betales en femtedels rettsgebyr for attestert kopi av tinglyste eller registrerte dokumenter som gis av tinglysings- eller registreringsmyndighet.

§ 23 a

For kjæremål mot tinglysings- og registreringsavgjørelser betales 6 ganger rettsgebyret.

Tilføyd ved lov 29 juni 1990 nr. 47, endret ved lov 9 januar 1998 nr. 3 (i kraft 1 april 1998).

Kapittel 7 Firmaregistrering

§ 24

For første gangs registrering i foretaksregisteret av selskap hvor alle eller enkelte deltakere har begrenset ansvar, betales 9 ganger rettsgebyret. For registrering i foretaksregisteret av andre meldinger som skal kunngjøres, betales 4 ganger rettsgebyret. Melding om sletting i foretaksregisteret er likevel gebyrfri.

Utgifter til kunngjøring dekkes av staten.

Endret ved lover 19 desember 1986 nr. 74, 21 juni 1985 nr. 78, 21 desember 1990 nr. 75, 20 desember 1991 nr. 85, 22 desember 1995 nr. 8

Til § 24:

For første gangs registrering av selskap hvor alle eller enkelte av deltakerne har begrenset ansvar, skal det betales 9 ganger rettsgebyret. Denne gruppen omfatter altså første gangs registrering av aksjeselskaper, kommanditselskaper m.fl. Til gruppen regnes også selskaper med flere enn tyve medlemmer, selskaper med vekslende medlemstall eller vekslende kapital selv om medlemmene er fullt ansvarlige.

Registrering av utenlandsk selskap er gebyrbelagt som registrering av nytt selskap eller som en filial av et utenlandsk selskap i Norge.

For alle andre meldinger som skal kunngjøres - unntatt meldinger om sletting - betales 4 ganger rettsgebyret. Til denne gruppen hører bl.a. første gangs registrering av ansvarlig selskap, stiftelser, foreninger og enkeltmannsforetak. Videre skal det betales 4 ganger rettsgebyret for endringsmeldinger som gjelder endring av et foretaks firma eller det som er registrert og kunngjort om et foretaks ansvarlige deltakere, samt for meldinger hvor det skal kunngjøres kreditorvarsel i forbindelse med kapitalnedsetting eller oppløsning/avvikling.

Meldinger som ikke skal kunngjøres, f.eks. melding fra revisor eller et styremedlem som trekker seg, skal registreres gebyrfritt.

Sletting av foretak i foretaksregisteret er gebyrfri.

Fusjoneres to selskaper med begrenset ansvar, og det ene selskap går inn i det andre, betales gebyr etter laveste sats for de endringer som skal kunngjøres. Medfører fusjonen at det dannes et nytt selskap, må det betales fullt gebyr, 9 ganger rettsgebyret, for meldingen om det nye selskapet. Slettingene i forbindelse med fusjonen er gebyrfri.

Fisjonerer et aksjeselskap, betales fullt gebyr for hvert nytt aksjeselskap som registreres. For andre endringer som skal kunngjøres i forbindelse med fisjonen, betales laveste gebyr.

Utgiftene til kunngjøring av registreringer i foretaksregisteret dekkes av staten idet disse utgiftene anses inkludert i gebyrene. Dette gjelder ikke bare kunngjøring i Norsk Lysingsblad, men også i avis hvis dette er påkrevd.

For firmaattester, utskrifter, kopier m.v. som foretaksregisteret avgir, skal det betales gebyr etter bestemmelsene i forskrift fastsatt av Justisdepartementet 22 desember 1989 nr.1304.

Rettsgebyrloven gir ingen hjemmel for nedsetting eller ettergivelse av gebyr for foretaksregistrering.

Kapittel 8 Forkynnelse og vekselprotest

§ 25

Det offentlige dekker kostnadene for forkynnelse ved stevnevitne når slik forkynnelse er nødvendig etter lovgivningen eller begjært av offentlig myndighet. For forkynnelse av betalingsoppfordring etter konkursloven av 8 juni 1984 nr. 58 § 63 betales likevel halvparten av rettsgebyret. Samme gebyr betales for forkynnelse ved stevnevitne i andre tilfelle enn nevnt i første, jfr. annet punktum. Det betales gebyr for hver person dokumentet skal forkynnes for.

For protest av veksel, sjekk eller anvisning betales halvparten av rettsgebyret for hver person det opptas protest hos.

Departementet kan ved forskrift bestemme at betaling etter første og annet ledd skal tilfalle andre enn staten.

Endret ved lover 23 desember 1983 nr. 85, 27 juni 1986 nr. 48, 26 juni 1992 nr. 86

Til § 25:

Forkynnelse foretas vanligvis i tilknytning til en gebyrpliktig forretning, som f.eks. forkynnelse av stevning ved søksmål for herreds- og byrett. I slike tilfelle skal kostnadene ved forkynnelser dekket av det offentlige, jf. første punktum. Det vil skal heller ikke kreves gebyr for forkynnelse av vitnestevninger når en domstol begjærer forkynnelsen. I de tilfeller hvor retten har pålagt en part å sørge for innkallelse av vitner, jf. tvistemålsloven § 200 første ledd, annet punktum, skal det ikke kreves gebyr når begjæringen om forkynnelse kommer til stevnevitnet fra en part.

Bestemmelsen behandler forkynnelse ved stevnevitne. Postforkynnelse, forkynnelse ved rekommandert brev m.v. vil alltid være gebyrfri. Spesielle utgifter i forbindelse med forkynnelsen som utgifter til kunngjøring, oversettelse o.l. må på vanlig måte dekket av rekvirenten, jf. § 2. Kostnadene ved forkynnelse etter domstoloven § 181 regnes også som sideutgifter etter rettsgebyrloven § 2 annet ledd, og utgiftene må således dekket av rekvirenten på vanlig måte. Dette gjelder også forkynnelse av forliksklage.

Halvparten av rettsgebyret skal betales for forkynnelse av konkursvarsel i medhold av konkursloven § 63. Samme gebyr skal betales for andre tilfeller enn nevnt ovenfor når forkynnelse skjer ved stevnevitnet, f.eks. av meddelelser i henhold til domstoloven § 166 annet ledd.

Gebyrplikten inntreer når begjæringen blir tatt under behandling. Det skal således betales fullt gebyr ved forsøkt forkynnelse. Dersom stevnevitnet ved mottagelsen av en forkynningsbegjæring oppdager at den lider av åpenbare mangler eller feil som medfører at forkynnelsen ikke kan gjennomføres, eller stevnevitnet blir oppmerksom på at vedkommende det skal forkynnes for har flyttet, bør begjæringen returneres med opplysning om disse forhold, uten at gebyr påløper.

Kostnadene ved forkynnelse som nevnt i det foregående skal utredes av det offentlige. Det betyr i denne sammenheng staten i de tilfeller stevnevitnet er statsansatt, og vedkommende kommune i de tilfeller stevnevitnet lønnes av kommunen. Etter domstolloven § 63 tredje ledd skal kommunen i de byområder som ikke omfattes av et lensmannsdistrikt, betale arbeids-, skyss- og kostgodtgjørelse til stevnevitnene.

I henhold til rettsgebyrforskriften § 4-2 tilfaller gebyr kommunekassen ved gebyrpliktige forkynnelser når forkynnelse utføres av kommunalt tilsatt stevnevitne.

Kapittel 9 Forskjellige bestemmelser

§ 26

(opphevet ved lov 19 juni 1997 nr. 82)

§ 27

Avskrifter, utskrifter og kopier av dokument i andre rettsforretninger enn nevnt i § 23, skal gis gebyrfritt. Departementet kan likevel gi forskrifter om gebyr for avskrifter, utskrifter og kopier. Departementet kan også gi forskrift om gebyr for dokument som gjøres tilgjengelig i maskinlesbar form.

Endret ved lov 12 januar 1995 nr. 4

Til § 27:

Etter denne bestemmelsen skal det gis gebyrfrie avskrifter, utskrifter og kopier av dokumenter i andre rettsforretninger enn nevnt i § 23. Gebyr kan bare kreves når dette har hjemmel i forskrift. Bortsett fra forskrifter om konkursregister er det ikke gitt spesielle forskrifter.

§ 27 a

For følgende særlige kjæremål betales 6 ganger rettsgebyret:

1. kjæremål etter rettshjelploven § 28 a eller etter bestemmelser som viser til rettshjelploven § 28 a.
2. kjæremål mot avgjørelser under notarialforretninger.

Tilføyd ved lov 29 juni 1990 nr. 47, endret ved lov 9 januar 1998 nr. 3 (i kraft 1 april 1998)

§ 27 b

For klage til namsretten i saker etter gjeldsordningsloven betales rettsgebyret.

For salg etter tvangsfullbyrdelseslovens regler i henhold til gjeldsordningsloven § 4-6 betales ikke gebyr.

Tilføyd ved lov 17 juli 1992 nr. 99

Til § 27 b:

Bestemmelsen ble tatt inn i loven i forbindelse med lov av 17 juni 1992 nr. 99 om frivillig og tvungen gjeldsordning for privatpersoner. Utenom klagesakene er namsrettens og namsmannens oppgaver i forbindelse med gjeldsordningsloven gebyrfrie.

Kapittel 10 Overgangsbestemmelser

§ 28

Henviser noen lov til en lovbestemmelse som erstattes av en bestemmelse i denne lov, skal henvisningen anses å gjelde denne.

Regler som er gitt av Kongen eller et departement i medhold av noen lovbestemmelse som avløses av tilsvarende bestemmelse i denne lov, vedblir å gjelde så langt de ikke strider mot regler gitt i eller i medhold av denne lov.

For forretninger som er begjært eller påbegynt før denne lovs ikrafttreden, betales gebyr etter bestemmelsene i den hittil gjeldende lovgivning.

Kapittel 11 Ikrafttredelse. Opphevelse og endring i gjeldende lover

§ 29

Denne lov trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer. Fra samme tid oppheves lov 18. desember 1959 nr. 11 om betaling for rettsforretninger (sportelloven).

Til § 29:

Loven trådte i kraft 1 mars 1983 i følge kgl. resolusjon av 11 februar 1983.

§ 30

Fra lovens ikrafttredelse gjøres følgende endringer i andre lover:

.....

Del II Rettsgebyrforskriften

Forskrift 15 februar 1983 nr 86 etter rettsgebyrloven m.m. (rettsgebyrforskriften).

Fastsatt av Justisdepartementet i medhold av lov 17 desember 1982 nr. 86 om rettsgebyr § 2 fjerde ledd, § 3 annet og fjerde ledd, § 6, § 14 femte ledd og § 25 tredje ledd, lov 13 august 1915 nr. 5 om domstolene § 105 a første ledds første punktum og annet ledd, lov 1 juni 1917 nr. 1 om skjønn og ekspropriasjonsaker § 20 a, lov 20 juli 1893 nr. 1 om Sjøfarten § 305 fjerde ledd, og lov 23 november 1898 om Umyndiggjørelse § 2 tredje ledd; jf. kgl. res. 11 februar 1983.

Kapittel 1 Godtgjørelse til lagrettemedlemmer, meddommere, jordskiftemeddommere, skjønnsmenn, forliksrådsmedlemmer som gjør tjeneste som medlem av vergemålsretten, sakkyndige vitner ved sjøforklaring og rettsvitner

§ 1-1

Godtgjørelsen settes til kr 250 for hver dag eller del av dag som går med til møte på rettsstedet i saken for:

- a) lagrettemedlem,
- b) meddommer som tas av det alminnelige utvalg,
- c) jordskiftemeddommer,
- d) forliksrådsmedlem som gjør tjeneste som medlem av vergemålsretten.

Det skal ikke foretas reduksjon i godtgjørelsen som følge av at saken faller bort eller blir utsatt.

Strekker tjenestegodtgjøringen seg ut over 5 dager, kan departementet etter søknad forhøye godtgjørelsen.

Endret ved forskrift 4 mars 1998 (i kraft 1 april 1998).

Til § 1-1:

I praksis har godtgjørelse etter siste ledd vært forhøyet til inntil kr. 600,- pr. dag. Det legges vekt på i hvilken grad tjenestegjøringen i den aktuelle saken skiller seg fra ordinær tjenestegjøring som lagrettemedlem m.v. Hvor omfattende saken er, om tjenestegjøringen innebærer lange dager, arbeid ut over selve rettsdagene og annen merbelastning, f.eks. stor mediaoppmerksomhet, er relevante momenter i den helhetsvurdering som foretas.

§ 1-2

Godtgjørelsen settes til kr 1 000 for hver dag som går med til møte på rettsstedet i saken. For halve dager settes godtgjørelsen til kr 600. For særlig lange dager gis en forhøyet godtgjørelse på kr 1 200. Dette gjelder for:

- a) skjønnsmann,
- b) meddommer som tas av de særlige utvalg, herunder det arbeidslivskyndige meddommerutvalg,
- c) meddommer som oppnevnes eller trekkes i henhold til domstolloven § 88 første ledd,
- d) sakkyndig vitne ved sjøforklaring,
- e) sakkyndig rettsvitne ved konsulrett.

Hvis samlet tjenestegjøring for en dag inklusive reisetid er mindre enn 2 timer, gis likevel bare godtgjørelse etter § 1-1.

I den utstrekning retten finner det rimelig kan det gis godtgjørelse etter første og annet ledd for nødvendig tjenestegjøring ut over rettsdagene.

Strekker tjenestegodtgjøringen seg utover 5 dager, kan departementet etter søknad forhøye godtgjørelsen.

Endret ved forskrifter 14 april 1994 nr. 466, 20 desember 1994 nr. 1141, 4 mars 1998 (i kraft 1 april 1998)

Til § 1-2:

Skjønnsmenn, fagkyndige meddommere m.fl. skal ha godtgjørelse etter følgende satser:

- kr. 250,- for tjenestegodtgjøring inntil 2 timer,
- kr. 600,- for halve dager,
- kr. 1 000,- for hele dager og
- kr. 1 200,- for særlig lange dager.

Med det arbeidslivskyndige meddommerutvalg menes det særskilte utvalg som skal oppnevnes i medhold av arbeidsmiljøloven § 61 B annet ledd.

Tredje og fjerde ledd er nye. Fra 1 april 1998 skal godtgjørelse for nødvendig tjenestegjøring ut over rettsdagene fastsettes etter satsene i første og annet ledd. Retten har ikke lenger adgang til å gi forhøyet godtgjørelse etter siste ledd. I saker som varer mer enn fem dager kan godtgjørelsen forhøyes etter søknad til departementet. Om overgangsregler se merknadene til § 1-4.

§ 1-3

Godtgjørelsen til rettsvitne settes til kr. 100 for hver dag eller del av dag som vedkommende gjør tjeneste. Tjenestemann ved det kontor forretningen hører under, skal ikke ha slik godtgjørelse.

Endret ved forskrift 20 desember 1994 nr. 1141.

Til § 1-3:

Godtgjørelsen til rettsvitne, registreringsvitne og vitne ved tvangsforretning er kr. 100 for hver dag eller del av dag som vedkommende gjør tjeneste. Det gis ikke godtgjørelse for utlegg og/eller tapt arbeidsfortjeneste etter § 1-4.

§ 1-4

Når utlegg og/eller tapt arbeidsfortjeneste blir legitimert, kan retten i den utstrekning det finnes rimelig tilkjenne dekning i stedet for godtgjørelsen etter § 1-1 eller § 1-2.

Dekning av tapt arbeidsfortjeneste kan bare gis for de dager tjenestegjøringen, inklusive reisetid, har vart. Dersom særlige grunner tilsier det, kan retten lempe på kravet til legitimasjon såfremt tapet sannsynliggjøres på annen måte.

Endret ved forskrifter 20 desember 1994 nr. 1141, 4 mars 1998 (i kraft 1 april 1998).

Til § 1-4:

Dekning i stedet for godtgjørelsen etter §§ 1-1 eller 1-2 kan bare tilkjennes "i den utstrekning det finnes rimelig". Dette innebærer at det ikke kan kreves erstatning for ethvert tap som følger av tjenestegjøringen. Dersom det tilstås godtgjørelse etter denne bestemmelsen, skal det ikke i tillegg utbetales godtgjørelse etter satsene i §§ 1-1 og 1-2.

Det er det personlige inntektstap som er avgjørende. Fastsettelsen av godtgjørelsen kan f.eks. ikke bygges på de timesatser som benyttes av en fagkyndig meddommers konsulentfirma, jf. Rt. 1992 s. 1373.

Skjønnsmenn, fagkyndige meddommere m.fl. kan få dekket tapt arbeidsfortjeneste som følge av nødvendig arbeid utover selve rettsdagene, f.eks. til forberedende arbeid eller skriving av dom, jf. Rt 1992 s. 1373, Rt 1996 s. 479 og § 1-2 tredje ledd. For at slik utbetaling skal kunne skje til lagrettemedlemmer, meddommere fra det alminnelige utvalg m.fl., må dette forelegges departementet, jf. § 1-1 siste ledd.

Utlegget og/eller den tapte arbeidsfortjeneste må legitimeres. Særlig for selvstendig næringsdrivende kan det by på problemer å legitimere og beregne tapt arbeidsfortjeneste. Legitimasjonskravet må i disse tilfellene kunne lempes noe, jf. annet ledd annet punktum. Det er opp til domstolene å utøve det nødvendige skjønn ved beløpsfastsettelsen.

I Rt. 1992 s. 1373 ble det sett hen til vedkommendes inntektsforhold og antatt arbeidsgivende timer. Med utgangspunkt i dette ble godtgjørelsen fastsatt skjønnsmessig. Se også Rt 1996 s. 479 og s. 1302. Lagmannsretten hadde i sistnevnte kjennelse lagt til grunn tilsvarende godtgjørelse som de samme meddommere var tilkjent i året før, uten at ytterligere opplysninger forelå. Høyesterett fant at dette grunnlaget ikke var tilstrekkelig.

Annet ledd første punktum regulerer tilfeller hvor tjenesten medfører inntektstap også på dager hvor vedkommende ikke gjør tjeneste. Dette kan f.eks. være aktuelt for fiskere som gjør tjeneste bare en eller noen få dager, men samtidig går glipp av hele fangstturer. Godtgjørelse skal i slike tilfelle bare gis for de dager vedkommende faktisk gjør tjeneste, eventuelt også for den tid som går med til reise- foranlediget av tjenestegjøringen. Regelen kan i enkelte tilfeller føre til at det er oppstått betydelige inntektstap. For om mulig å unngå dette, henstiller departementet til domstolene at det i forbindelse med trekning/oppnevning søkes klarlagt om han eller hun i den periode tjenesten kan antas å ville være, vil kunne få et inntektstap som vedkommende ikke kan regne med å få refundert. En slik kontroll kan føres enten på forhånd eller i forbindelse med innkallingen. Dersom tap som nevnt kan påregnes, kan vedkommende etter søknad fritas for vervet i den eller de aktuelle saker. Departementet vil imidlertid understreke at en med dette selvsagt ikke tar sikte på at bestemte yrkesgrupper generelt skal fritas for å gjøre tjeneste som lagrettemann m.v.

Reglene om maksimalsatser i tredje ledd er opphevet med virkning fra 1 april 1998. Det er ikke gitt overgangsregler. En naturlig forståelse går da ut på at

godtgjørelse for tjenestegjøring forut for ikrafttreddelsen fastsettes etter § 1-4 slik den lød før endringen. Har f.eks. en fagkyndig meddommer gjort tjeneste en dag før og en dag etter ikrafttreddelsen, skal godtgjørelsen for den første dagen fastsettes etter de gamle regler. Tilsvarende må gjelde ved fastsettelse av godtgjørelse etter § 1-2.

§ 1-5

For rene reisedager i forbindelse med fremmøte på rettsstedet, gis samme godtgjørelse som etter §§ 1-1, 1-2 og 1-3 såfremt reisetiden overstiger 4 timer i arbeidstiden (kl. 0800-1700). Ved reisetid under 4 timer gis halv godtgjørelse såfremt reisetiden overstiger 1 time.

§ 1-6

For tjenestegjøring som nevnt i §§ 1-1, 1-2 og 1-3 betales skyss- og kostgodtgjørelse etter statens alminnelige reiseregulativ.

§ 1-7

(opphevet ved forskrift av 30 november 1990 nr. 969)

Kapittel 2 Godtgjørelse til særskilt tilsatt namsmann

Til kapittel 2:

I tvangsfyllbyrdsloven § 2-2 første ledd er det bestemt hvem som er namsmann i de forskjellige distrikter, i et lensmannsdistrikt er lensmannen namsmann, i andre distrikter er underfogden namsmann hvis ikke noe annet er bestemt av Kongen. Denne formuleringen gjør det mulig inntil videre å beholde den namsmannsordning vi har i dag, med f. eks. egne namsmannsavdelinger ved byfogdembetene og kommunalt ansatte underfogder i enkelte distrikter. Men bestemmelsen gir også muligheter for endringer. Ot. prp. nr. 65 (1990-1991) foreslår en endring av organiseringen av de sivile gjøremål utenfor de ordinære lensmannsdistriktene.

I forskriftenes kapittel 2 er det forutsatt at ordningen med særskilt tilsatte namsmenn som er kommunalt ansatte fortsetter inntil videre. I disse tilfeller fastsetter forskriftene at netto gebyrinntekt skal utbetales til kommunen. Dette vil bli gjort ved at Gebyrsentralen innkrever gebyrene og betaler sideutgiftene etter de generelle regler. Gebyrsentralen fører et internregnskap for den enkelte namsmann, og etter hver måned foretas en avregning av kontoen for namsmannen. Nettobeløpet blir så utbetalt av Gebyrsentralen til vedkommende kommune. Dersom den særskilt tilsatte namsmann ikke er ansatt i vedkommende kommune, er godtgjørelsen satt til 90 % av netto gebyrinntekt for de tilfeller hvor namsmannen heller ikke er ansatt i annen hovedstilling. Når hele nettogebyret ikke blir refundert, skyldes det at man har tatt hensyn til at det her vil påløpe andre administrasjonskostnader og trykdeavgifter.

På samme måte som for de kommunalt ansatte namsmenn, vil Gebyrsentralen føre en internkonto for gebyrinntekter og sideutgifter som gjelder vedkommende namsmann, og foreta månedsvise avregninger med namsmannen.

For det tilfelle at en som lønnes i en annen hovedstilling, tilsettes som særskilt namsmann, forutsetter forskriftene at det treffes særskilt avtale om godtgjørelsen. Godtgjørelsen forutsettes i så fall å skulle reduseres i forhold til det som utbetales etter § 2-2 første ledd, idet blant annet kostnadene for namsmannen vil kunne være vesentlig mindre.

Med begrepet sideutgifter forstås det samme som i rettsgebyrloven § 14 tredje ledd, jf. rettsgebyrloven § 2 annet ledd med merknader. Når departementet ikke har lagt opp til en ordning hvor de særskilt tilsatte namsmenn beholder brutto gebyrinntekt, mot selv å dekke utgiftene, skyldes dette at man mener det for rekvirentene bør være ensartede regler med hensyn til gebyrbetalingen. Det

er også nødvendig med en samlet oversikt over inntektene og utgiftene knyttet til tvangsforretningene, når man senere skal ta stilling til endringer i regelverket.

§ 2-1

Med mindre annet følger av tidligere avtale, gis kommunalt tilsatte underfogder som er ansatt som namsmann jfr. forskrift om organiseringen av namsmannsmyndigheten av 4. desember 1992, godtgjørelse etter reglene i § 2-2, § 2-3 og § 2-4.

Endret ved forskrift 14 april 1994 nr. 466.

§ 2-2

Dersom namsmannen skal godtgjøres direkte av staten, og ikke er ansatt i annen hovedstilling, settes godtgjørelsen til 90 % av netto gebyrinntekt. Med netto gebyrinntekt forstås differansen mellom det samlede gebyrbeløp som av namsmannen er sendt til innfordring og de sideutgifter som skal dekkes av staten.

Dersom namsmannen er ansatt i annen hovedstilling, fastsettes godtgjørelsen ved særskilt avtale.

§ 2-3

Dersom namsmannen skal ha sin godtgjørelse utbetalt gjennom vedkommende kommunekasse som ansatt i kommunen, utbetales netto gebyrinntekt i sin helhet til kommunen. Den godtgjørelse namsmannen i så fall skal ha, fastsettes gjennom avtale mellom namsmannen og kommunen.

§ 2-4

Utbetalingene etter §§ 2-2 og 2-3 skjer i etterskudd gjennom månedlige avregningsoppgaver fra den gebyrinnfordrende myndighet.

Kapittel 3 Etterskuddsvis innkreving av gebyr

§ 3-1

Sivile saker og skjønn

Dersom en sak fremmes av offentlig organ eller praktiserende advokat, kan gebyr etter rettsgebyrloven §§ 8, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 23 a, 27 a og 27 b, med unntak av lensmannsskjønn, betales etterskuddsvis når saken avsluttes ved vedkommende domstol. Vedkommende advokat er ansvarlig som selvskyldner for rettidig innbetaling av gebyr og sideutgifter.

Adgangen til etterskuddsvis betaling omfatter også eventuelle sideutgifter. Sideutgifter kan likevel kreves innbetalt forskuddsvis dersom domeren eller den han bemyndiger, mener forskudd bør betales på grunn av utgiftenes størrelse eller av andre særlige grunner.

Dersom vedkommende advokat fratrer saken, kan retten kreve at gebyr straks innbetales. Det samme gjelder for eventuelle sideutgifter.

Adgangen til etterskuddsvis betaling av gebyr og sideutgifter kan fratras advokat som tidligere har misligholdt sin forpliktelse til å betale forfalt gebyr eller sideutgifter. Slik beslutning treffes av domstolens administrative leder.

Beslutning om å kreve forskuddsvis betaling av gebyr eller sideutgifter, kan ikke angripes ved kjæremål eller klage.

Endret ved forskrifter 20 desember 1994 nr. 11-11, 4 mars 1998 (i kraft 1 april 1998)

Til § 3-1:

Første ledd gir offentlige organer og praktiserende advokater adgang til å betale rettsgebyr først etter at en forretning eller et rettergangsskritt er foretatt. Avregningen skal skje når saken avsluttes ved vedkommende domstol.

Med offentlig organ menes et hvert organ for stat eller kommune, jf. forvaltningsloven § 1 annet punktum. Med praktiserende advokat menes person med advokatbevilling som er registrert som praktiserende advokat hos Tilsynsrådet for advokatvirksomhet, jf. advokatforskriften av 31 januar 1997 § 1-1. Etterskuddsretten for advokater omfatter også saker der advokaten selv er part.

Retten til etterskuddsvis betaling er begrenset til de sakstyper som er uttrykkelig nevnt, bl.a. faller forliksrådssaker (§ 7) utenfor. Etterskuddsvis inn-

kreving av gebyr ved tvangsfullbyrdelse som nevnt i § 14 og lensmannsskjønn er regulert i henholdsvis § 3-3 og § 3-4.

Det følger av rettsgebyrloven § 2 tredje ledd at den som begjærer en forretning på vegne av en annen er ansvarlig for innbetaling av gebyret. Dersom en advokat benytter seg av adgangen til etterskuddsvis betaling, blir han ansvarlig som selvskyldner også for sideutgiftene, jf. § 3-1 første ledd siste punktum.

Etter *annet ledd* kan domstolen kreve at sideutgifter skal betales forskuddsvis i særlige tilfeller. Det man har for øye er spesielt situasjoner hvor sideutgiftene er såvidt høye og inntreffer såpass lang tid før saken skal gjøres opp, at staten ikke bør yte den kreditt etterskuddsvis betaling innebærer. Omfattende sakkyndige utredninger og utgifter til fagkyndige meddommere kan være eksempler på slike utgifter.

Hvis domstolen antar at vedkommende rettergangsskritt ikke ønskes gjennomført dersom parten på forhånd ser kostnadene ved det, kan det være grunn til å opplyse advokaten om hva kostnaden antas å bli, før kostnaden pådras. Dette gir imidlertid ikke i seg selv grunnlag for å kreve forskuddsbetaling om begjæringen opprettholdes.

Fratrer advokaten før saken er avsluttet, kan domstolen etter *tredje ledd* kreve at gebyr og sideutgifter straks innbetales. Det skal da settes en kort frist som etter tvistemålsloven § 170. Hvis ikke det betales eller en ny advokat påtar seg ansvaret innen fristen, skal saken avvises. Se her Rt 1989 s. 756, Rt 1989 s. 1281, Rt 1991 s. 172 og kommentarene til rettsgebyrloven § 3 ovenfor.

Dersom saken overtas av en annen advokat, bør domstolen undersøke om den nye advokaten vil påta seg ansvaret for betalingen av de påløpte gebyr og sideutgifter. Forutsatt at den nye advokaten ikke uttrykkelig påtar seg ansvaret, hefter advokaten som fratrådte fortsatt.

Viser det seg at en advokat ikke betaler forfalt gebyr, kan domstolens administrative leder etter *fjerde ledd* beslutte at advokaten for ettertiden må betale gebyr og sideutgifter forskuddsvis. For at en beslutning om å frata en advokat etterrett i lagmannsretten eller Høyesterett skal bli effektiv, må underinstansene underrettes om beslutningen. I Borgarting lagmannsrett gjøres dette i form av rundskriv til herreds- og byrettene i lagsognet. En beslutning om at en advokat fratras etterskuddsretten for en lagmannsrett er ikke bindende for herreds- og byretten i andre saker enn anke og kjæremål til lagmannsretten.

Beslutninger om forskuddsbetaling etter rettsgebyrforskriften § 3-1 kan, i motsetning til beslutninger om forskuddsbetaling i medhold av rettsgebyrloven § 3, ikke angripes ved kjæremål eller klage, jf. *femte ledd*.

§ 3-2

Innkreving av gebyr til Løsøreregisteret, Foretaksregisteret og Konkursregisteret.

Ved Løsøreregisteret innkreves gebyr etter rettsgebyrloven kapittel 6 etterskuddsvis gjennom post- eller bankgiro. Ved Foretaksregisteret innkreves gebyr etter rettsgebyrloven kapittel 7 på tilsvarende måte. Det foretas også etterskuddsvis innkreving av gebyr for utskrift fra Konkursregisteret, jf. forskrift om Konkursregisteret § 15.

Registerfører kan fastsette som vilkår for etterskuddsvis betaling av gebyr at det stilles garanti eller gjøres bruk av særskilt fastlagt betalingsmåte. Registerfører kan overfor kunder som tidligere har misligholdt betalingsforpliktelse for gebyr og andre særlige tilfeller kreve at gebyret betales forskuddsvis.

Registerfører kan etter søknad innvilge større brukere status som kredittkunde ved Løsøreregisteret og foretaksregisteret. Slike kunder sendes periodisk avregningsoppgaver. Gebyrinnbetaling skjer etter periodisk fakturering. Det kan i denne forbindelse stilles krav om garanti eller settes andre vilkår for slik status.

Den som får innvilget status som kredittkunde, vil bli tildelt et fast innsendernummer (kundennummer) som skal påføres alle dokumenter som blir sendt til Løsøreregisteret og foretaksregisteret.

Status som kredittkunde kan fratras ved mislighold av betalingsforpliktelsen. Dommer/registerfører kan også på et hvilket som helst tidspunkt revurdere kredittkundens adgang til gebyrbetaling etter periodiske avregningsoppgaver.

Endret ved forskrift 4 mars 1998 (i kraft 1 april 1998)

§ 3-3

Tvangsforretninger

Innkreving av gebyr etter rettsgebyrloven § 14 skjer etterskuddsvis ved en landsomfattende gebyrsentral (Gebyrsentralen). Gebyrsentralen legges til Registerenheten i Brønnøysund.

Den ansvarlige for gebyret sendes periodiske avregningsoppgaver. Gebyrinnbetalingen skal skje etter månedlig fakturering.

Dommer/registerfører kan på et hvilket som helst tidspunkt beslutte at en gebyransvarlig skal oppkreves for gebyret uten at det er foretatt periodisk avregning.

§ 3-4 Andre forretninger

Innkreving av gebyr for de forretninger som er nevnt i denne paragraf, skjer etterskuddsvis ved Gebyrsentralen.

Gebyrinnkrevingen skjer på den måte som er bestemt for tvangsforretninger, jfr. forskriftenes § 3-3.

Følgende forretninger omfattes av bestemmelsene i denne paragraf:

- a) forkynnelse ved stevnevitne som er gebyrpliktig etter lov om rettsgebyr § 25 første ledd.
- b) protest av veksler, sjekk eller anvisning.
- c) lensmannsskjønn.

Til § 3-4:

For disse forretninger skal namsmenn forholde seg på samme måte som for tvangsforretninger for så vidt angår gebyrinnkrevingen. Ett eksemplar av begjæringen sendes Gebyrsentralen påført namsmannens stempel, journalnummer og underskrift. Gebyret innkreves så etterskuddsvis av Gebyrsentralen direkte hos rekvirenten. Gebyret for forkynnelsen av forretninger er enhetlig og endelig, dvs. det påløper intet tilleggsgebyr etter hvor langt forretningen er kommet. For lensmannsskjønn er gebyret ikke enhetlig og det er derfor først ved avslutningen av skjønnet mulig å beregne riktig gebyr. Namsmannen må derfor ikke sende melding til Gebyrsentralen før det er klart hvilket gebyr som skal kreves inn. Det må uttrykkelig fremgå av meldingen til Gebyrsentralen hvor mange dager skjønnet har vart, og videre må det fremgå av meldingen dersom skjønnsbegjæringen er trukket tilbake før det er avholdt rettsmøte.

§ 3-5
Boregistrering ved umyndiggjøring

Gebyr etter rettsgebyrloven § 19 annet ledd for registrering av den umyndiggjortes bo betales etterskuddsvis.

Endret ved forskrift 4 mars 1998 (i kraft 1 april 1998)

Til § 3-5:

Hensynene bak denne bestemmelsen er først og fremst av praktisk art. Det er vergen som er pålagt å begjære registrering, og etter rettsgebyrlovens alminnelige system skulle således vergen være den som måtte utrede gebyrforskuddet. Dette synes lite rimelig, og heller ikke overformynderiet kan uten problemer forskuttere gebyret. Å pålegge den umyndiggjorte selv å betale er utelukket, og den praktisk beste løsning blir etter departementets vurdering å gi mulighet til at gebyret i slike registreringsforretninger kan innkreves etterskuddsvis.

§ 3-6
Bekreftet grunnbokutskrift bestilt gjennom Norsk Eiendomsinformasjon as

Gebyr for bekreftet utskrift av grunnboka som er bestilt gjennom Norsk Eiendomsinformasjon as innkreves etterskuddsvis. Norsk Eiendomsinformasjon as er ansvarlig som selvskyldner for betalingen av gebyret for slike utskrifter. Antallet bestilte utskrifter gjennom Norsk Eiendomsinformasjon as skal fremgå av det sentrale edb-system for grunnboka på en måte som tilfredsstiller de krav Riksrevisjonen stiller. Innbetalingen av gebyrene fra Norsk Eiendomsinformasjon as til statskassen skjer kvartalsvis.

Endret ved forskrift 4 mars 1998 (i kraft 1 april 1998)

Kapittel 4 Saker hvor gebyret tilfaller andre enn staten

Til kapittel 4:

I de tilfellene som er omtalt i tilknytning til forskriftenes kapittel 2 (særskilt tilsatte namsmenn), vil gebyret innkasseres av staten, selv om den økonomiske realitet vil være at gebyrinntekten tilfaller kommunen eller den særskilt tilsatte namsmann.

I forskriftenes kapittel 4 omhandles de tilfeller hvor gebyrinntekten tilfaller en annen enn staten direkte. Det gjelder for eksempel forretninger som utføres av et hovedstevnevitne som er tilsatt av formannskapet, og således skal godtgjøres av vedkommende kommune, jf. domstoloven § 63 tredje ledd.

§ 4-1

Utlegg ved kommunekasserer

Når kommunekassereren foretar utlegg for skatt og offentlig avgifter, tilfaller gebyret kommunekassen. Gebyret innkreves ved at et beløp tilsvarende gebyret for vedkommende tvangsforretning legges til saksomkostningene som avkreves saksøkte.

§ 4-2

Stevnevitne tilsatt av kommunen

Gebyr for forkynnelse som nevnt i rettsgebyrloven § 25 første ledd annet punktum tilfaller kommunekassen når forkynnelsen utføres av kommunalt tilsatt stevnevitne.

Det samme gjelder betaling etter rettsgebyrloven § 25 annet ledd for protest av veksel, sjekk eller anvisning som opptas av hovedstevnevitnet.

Kapittel 5 Om bruk av særskilt blankett ved begjæring av visse tvangsforretninger

Til kapittel 5:

Gebyrene i tvangssaker etter rettsgebyrloven § 14 skal innkreves etterskuddsvis gjennom den Gebyrsentral som er lagt til Registerenheten i Brønnøysund. Innkrevingen av gebyrene vil skje på grunnlag av de opplysninger som fremgår av den begjæring rekvirenten har innsendt, supplert med namsmannens påtegning om hva som er gjort i saken. Reglene i dette kapitlet ble opphevet ved forskrift fastsatt av Justisdepartementet av 21 desember 1992 nr. 1185 med virkning fra 1 januar 1993, og erstattet med regler i forskrift av samme dato tatt inn som vedlegg 3 i dette rundskrivet.

For begjæring som skal behandles etter lov om tvangsfullbyrdelse av 13 august 1915 nr. 7, jf. lov om tvangsfullbyrdelse og midlertidig sikring av 26 juni 1992 nr. 86 § 16-2 gjelder de tidligere forskriftene.

§ 5-1

Krav til bruk av særskilt blankett

Opphevet ved forskrift av 21 desember 1992 nr. 1185 (se vedlegg, forskrift fastsatt av Justisdepartementet samme dato).

§ 5-2

Krav til innhold i begjæringsblankett

Opphevet ved forskrift av 21 desember 1992 nr. 1185 (se vedlegg, forskrift fastsatt av Justisdepartementet samme dato).

Kapittel 6 Overenskomst med fremmed stat

§ 6-1

I den utstrekning det følger av overenskomst med fremmed stat, skal det ikke betales gebyr eller ytes refusjon til staten for forretninger eller utlegg i tilknytning til utenlandsk rettsanmodning, forkynnelse av utenlandske dokument eller ved sak til erverv av fullbyrdelsesdom for saksomkostninger som er ilagt en saksøker eller intervenient ved en utenlandsk dom eller rettsavgjørelse. Under samme forutsetning skal staten også betale gebyret for slike forretninger hvor betalingen tilkommer andre enn staten

§ 6-2

For forretninger som ytes av sender- og mottakerorganer som omhandlet i konvensjon om innkreving av underholdsbidrag, undertegnet i New York 20. juli 1956, skal rekvirenten ikke betale gebyr eller belastes med utlegg. For behandling av begjæring om innkreving av bidrag her i landet i henhold til Haagkonvensjonen 15. april 1958 om anerkjennelse og fullbyrdelse av avgjørelser om underholdsbidrag til barn, eller Haagkonvensjonen 2. oktober 1973 om anerkjennelse og fullbyrdelse av avgjørelser om underholdsbidrag, skal det ikke betales gebyr eller kreves refusjon for utlegg dersom den bidragsberettigede er tilstøtt fri rettshjelp i den stat der bidragsavgjørelsen er truffet.

Kapittel 7 Ikrafttredelse. Opphevelse av andre forskrifter

§ 7-1

Disse forskrifter trer i kraft 1. mars 1983. Bestemmelsene i kapittel 2 gjelder likevel bare for forretninger hvor gebyr skal betales etter § 14 i Lov om rettsgebyr. § 3-1 får likeledes bare anvendelse på sivile saker og skjønn som er begjært etter ikrafttredelsen av Lov om rettsgebyr.

Fra Lovens ikrafttredelse oppheves følgende forskrifter gitt med hjemmel i sportelloven av 18. desember 1959 nr. 11 §§ 3, 5, 29, 34, 51, 77, 83, 87, 89 og 91:

1. Forskrifter av 12. mars 1960 med senere endringer, senest av 21. februar 1980.
2. Forskrifter av 24. november 1980 om etterskuddsvis betaling av gebyr for registrering ved Løsøreregisteret og gebyrfritak for visse registre.
3. Forskrifter av 10. desember 1980 om godtgjøring til lagrettemann, meddommer m.v.

Del III Avskrivning av uinndrivelige krav og frafall av rettsgebyr

I Avskrivning av uinndrivelige krav

I medhold av rundskriv R-12/92 fra Finansdepartementet gir Justisdepartementet herreds- og byrettene, lagmannsrettene og Høyesterett adgang til å avskrive utestående krav på inntil kr. 15 000,- som uinndrivelige. Beløpsgrensen gjelder for den enkelte sak.

Delegeringen gjelder rettsgebyr og sideutgifter. Adgangen til avskrivning må ikke føre til at en lar være å innkreve forskuddsbetaling etter rettsgebyrloven § 3.

Før et krav kan avskrives som uinndrivelig, må retten ha forsøkt å inndrive kravet etter følgende regler:

Skyldneren må ha fått skriftlig purring, med varsel om at tvangsinndrivelse vil bli iverksatt dersom betaling ikke skjer innen en fastsatt frist. Denne fristen skal være minst 14 dager regnet fra når varsløt blir sendt (jf. tilsvarende regel i inkassoloven § 9).

Det er ikke nødvendig å sende skriftlig purring i tilfeller der retten har sikre opplysninger om at skyldneren mangler betalingsevne.

Dersom vedkommende er advokat med rett til etterskuddsvis betaling etter rettsgebyrforskriften § 3-1, skal det ved purring gjøres oppmerksom på at manglende betaling vil medføre at advokaten fratras etterskuddsretten.

Som uinndrivelig krav regnes også krav som det ut fra et kostnadssynspunkt ikke vil være regningsvarende å inndrive (bagatellsaker).

Avskrivning kan tidligst skje tre måneder etter siste purring.

Lederen for domstolen må personlig avgjøre spørsmålet om avskrivning. Dersom kravet er høyere enn kr. 15 000,-, skal saken oversendes departementet sammen med domstollederens tilråding.

Avskrivningen skal føres som utgift for staten i henhold til gjeldende kontoplan for domstolene. Utgiftene skal dekkes innen domstolens budsjett. I forbindelse med innsendelse av regnskapsrapportene kan det i helt spesielle tilfeller søkes om tillatelse til budsjettoverskridelse tilsvarende det avskrevne beløp.

Ved innsendelse av årsregnskapet skal det vedlegges en kort redegjørelse for foretatte avskrivninger og hva som er gjort for å få kravene dekket.

En regnskapsmessig avskrivning medfører ikke at kravet er å anse som slettet og ansvarsbefriende for skyldneren. Underretning til skyldneren om avskrivning bør bare gis i særskilte tilfeller.

Departementet understreker at en av prinsipielle og preventive grunner må utvise en fast holdning i disse sakene. Det må ikke bli en oppfatning blant publikum at domstolene ikke følger opp utestående krav av mindre verdi. Hvis skyldneren har fast eiendom det kan tas pant i, skal kravet normalt ikke avskrives, forutsatt at det ikke gjelder mindre summer. Det vises her til rettsgebyrloven § 3 tredje ledd og tvistemålsloven § 170 siste ledd der det fremgår at krav på betaling av gebyr og sideutgifter er tvangsgrunnlag for utlegg.

II Frafall av rettsgebyr

I medhold av etablert praksis gir Justisdepartementet herreds- og byrettene, lagmannsrettene og Høyesterett adgang til å frafalle rettsgebyr i helt spesielle tilfeller. Også slike saker skal avgjøres av domstolens leder. Det er en administrativ beslutning som ikke skal avgjøres ved kjennelse.

Beløpsgrensen for frafall er lik det til enhver tid gjeldende gebyr for det aktuelle rettergangsskritt for vedkommende instans.

Ved vurderingen må det tas hensyn til om det er gjort en feil av domstolen, eller om det av andre grunner vil være særlig urimelig å innkreve gebyret i ettertid.

Som eksempel vises det til en sak gjengitt i Rt 1995 s. 1265, der det fremgår at gebyr for kjæremål til Høyesterett ble frafalt. Lagmannsretten hadde avvist en anke på grunn av manglende innbetaling av ankegebyr. Det viste seg imidlertid at gebyret var rettidig innbetalt. Anken var derfor avvist med urette. Ettersom lagmannsretten ikke kunne rette feilen av eget tiltak, måtte avvisningskjennelsen påkjæres til Høyesterett for å få den opphevet.

Vedlegg

Forskrift om bruk av skjemaer ved begjæring av tvangsføretninger

Fastsatt av Justisdepartementet 21 desember 1992 i medhold av lov 26 juni 1992 nr. 86 om tvangsfullbyrdelse og midlertidig sikring § 5-2 fjerde ledd jf. § 6-1 annet ledd første punktum, jf. kgl. res. av 18 desember 1992.

De krav som stilles til hvilke opplysninger begjæringen må inneholde (i tillegg til det som for øvrig fremgår av tvangsfullbyrdelsesloven), retter seg først og fremst mot informasjon om rekvirenten, det vil si den som har begjært føretningen og som følgelig vil få tilsendt kravet om å betale gebyret. I tillegg til de vanlige navne- og adresseopplysninger, skal blanketten ha rubrikk for rekvirentens kundenummer og interne referanse til saken.

Kundenummeret er det samme som benyttes ved Løsøreregisteret.

Rubrikken for det interne referansenummer fylles ut dersom rekvirenten ønsker at det på regningene skal være påført en spesiell referanse, for eksempel det saksnummer rekvirenten har tildelt saken i eget arkiv. Referansen må begrenses til totalt 14 tall/bokstaver.

I tillegg bestemmer forskriftene at begjæringsblankettene skal ha et åpent felt i øverste høyre hjørne. Der skal namsmannen plassere sitt stempel når kopi av begjæringen oversendes Gebyrsentralen.

Det er ikke noe krav at en bestemt fortrykt blankett brukes, men begjæringen må inneholde de særskilte opplysninger som fremgår av § 2. Det er imidlertid et krav at opplysningene som kreves i § 2 fremgår av begjæringen, og at de kommer i den rekkefølge som er nevnt i denne paragraf. Andre opplysninger som er nødvendige for føretningens fremme, for eksempel opplysninger om saksøker og saksøkte, om tvangsgrunnlag med videre, må selvsagt også fremgå av begjæringen.

§ 1

Krav til bruk av særskilt skjema

Ved følgende begjæringer etter tvangsfullbyrdelsesloven skal det benyttes begjæringsblankett som fyller kravene i forskriftenes § 2:

1. begjæring om utlegg
  2. begjæring om tvangssalg av løsøre
  3. begjæring om tvangsdekning i løsøre ved tilbakelevering til salgspant-haver
  4. begjæring om tvangsdekning i verdipapirer, fondsaktiver, pengekrav m.v.
  5. begjæring om tvangssalg/tvangsbruk av fast eiendom
  6. begjæring om tvangssalg av adkomstdokument til leierett til bolig
  7. begjæring om tvangsfullbyrdelse av krav på annet enn penger
- Blanketten sendes namsmyndigheten i 4 likelydende eksemplarer (5 eksemplarer ved begjæring om tvangssalg/tvangsbruk av fast eiendom).

§ 2

Krav til innhold i begjæringskjema

Begjæring som omhandlet i § 1 må inneholde følgende opplysninger:

1. Betegnelse av hvilken forretning som begjæres. Betegnelsen plasseres i blankettens øverste venstre hjørne.
2. I blankettens øverste høyre hjørne avsettes plass for namsmyndighetens stempel. Feltet må være av størrelse minimum 10 x 7,5 cm.
3. Opplysninger om rekvirent (den som begjærer forretningen) må tas inn i blankettens første del. Det må gis opplysninger om:
  - a) kundenummer
  - b) navn, adresse, postnummer og poststed
  - c) rekvirentens interne referansenummer

Det må gis plass for 6 karakterer i feltet for kundenummer og 14 karakterer i feltet for rekvirentens interne referansenummer.

Opplysninger på begjæringsblanketten må gis i rekkefølge som nevnt ovenfor. Utformingen av begjæringsblankettene ellers berøres ikke av disse forskriftene. Forøvrig vises det til de krav til begjæringens innhold som fremgår av tvangsfullbyrdelsesloven § 5-2 og de tilleggsopplysninger som kreves for enkelte typer av begjæringer.

§ 3

For blanketter som er produsert med sikte på videresalg eller til bruk av andre enn produsenten selv, skal utformingen av begjæringsblankettene skje etter mønster utarbeidet av Justisdepartementet.

§ 4

Forskrift 15. februar 1983 etter rettsgebyrloven m.m., kapittel 5 om bruk av særskilt blankett ved begjæring av visse tvangsforretninger oppheves fra 1. januar 1993. Den skal likevel gjelde for saker om tvangsfullbyrdelse som fortsatt skal behandles etter lov 13. august 1915 nr. 7 om tvangsfullbyrdelse.